Куч — адолатда

Адолат

Ижтимоий-сиёсий ва ҳуқуқий газета

Газета 1995 йил 22 февралдан чиқа бошлаган

2003 ЙИЛ 25 ИЮЛЬ

№ 27 (418)

ГАЗЕТА ҲАФТАНИНГ ЖУМА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

Сотувда эркин нархда

Иқтисодий ислоҳот сабоқлари

ҒАЛЛАНИ ПРОКУРОРСИЗ ЎРИШ МУМКИНМИ?

ёки фермерга қонун назорати қачон ва қай тартибда керак бўлиши хусусида

Сир эмас, қишлоқ хўжалигида кечаётган жараёнлар ижтимоий-иқтисодий ҳаётнинг барча соҳаларига ўз таъсирини кўрсата олиши, бозор йўналишидаги ривожланган суръатларни белгилаши билан муҳимдир. Шу жиҳатдан қишлоқни мамлакатнинг уриб турган юрагига қиёслаш мумкин.

Хўш, бугун қишлоқда ислоҳотлар кутилган натижани бераяптими? Деҳқон ёки фермер ўз хўжалигида юксак самарадорликка эришиб меҳнат қилиш учун унга берилган имкониятлар етарлими? Маҳсулот етиштирувчи ўз ҳуқуқ-ваколатларидан лозим даражада фойдалана олаяптими? Ҳокимлик ва бошқарув идораларининг хўжалик фаолиятига ўринсиз аралашувларига барҳам берилганми?

Самарқанд туманидаги "Миришкор" фермер хўжалиги раҳбари Абдурауф Давроновнинг таъкидлашича, бугун бозор талабларини, мулкка эгалик ҳуқуқларини, шартнома жавобгарлигини англаб етган ва қонун ҳимоясига ишонган деҳқон учун имконият ҳам, шароит ҳам етарли. Чунки у ким учун ва қандай меҳнат қилаётганлигини билади. Деҳқон ёки фермерни далага фақат манфаатдорлик бошлаб чиқиши мумкин. Тovонига кесак ботиб шудгор оралаган, ер текислаган, уруғ қадаган ҳазрати деҳқон етиштирилган ҳосилни ўзи тасарруф этиши, фойдаю салмоғини ўз қўлида чамалаб кўриши керак.

Шундай қоидага асосланиб иш юритилаётган фермер хўжалигида самарадорлик йил сайин ортиб бормоқда. "Миришкор"да тўпланган тажрибага бугун ҳамма ҳавас қилади. Нафақат тумандан, балки вилоятнинг олис хўжаликларидан ҳам бу ерга иш ўрганиш, намуна олиш учун ташриф буюришади. Ахир фермер хўжалигида суғориладиган ерлардан йилига икки марта юқори ҳосил олинади. Сабзавотчилик ва ғаллачиликда рентабеллик даражаси 40-50 фоизни ташкил этади. Сабаби, бу ерда голланд технологияси 7 йилдан буён муваффақиятли қўлланилмоқда. Фермер хўжалигининг моддий-техникавий базаси мустаҳкам. Маҳсулотни сақлаш, ташиш жараёнидаги нобудгарчиликларга чек қўйиш учун махсус омборхоналар, техника воситалари муҳайё.

Ҳозирги кунда фермер хўжалиги 66 гектар экин майдонига эга. Шунинг 34 гектари суғориладиган ер. 2 гектарлик иссиқхонада эса сабзавот конвейрини қишин-ёзин узлуксиз ишлатиш чоралари кўрилмоқда. Ўтган йили фермер ўз кучи билан 7 гектар ерни ўзлаштириб суғориладиган экинзорга айлантирган эди. Бу йил яна 5 гектарлик паст-баланд майдон текисланиб, фойдаланишга яроқли ҳолга келтирилмоқда.

Абдурауф Давроновнинг фермерлик хўжалигида бу йил ғалладан 60 центнердан сара ҳосил етиштирилди. Сабзавот пайкалларида ҳам ҳосил ғарқ пишиб етилган. Шаҳар савдо тармоқларига ҳар куни тонналаб карам, помидор, бодринг маҳсулотлари жўнатилмоқда. Эътиборлиси шундаки, деҳқончиликда аниқ ҳисоб-китобларга таяниб иш кўрилаётганлиги туфайли бу ерда 70 киши доимий иш билан банд бўлиб, юқори маош олишмоқда. Бу эса ўз навбатида уларни самарадорликнинг янги-янги имкониятларини излаб топишга ундамоқда.

Эътиборингизни шундай мисолга жалб этмоқчимиз. Фермер хўжалигида мана бир неча йилдирки, чувалчанг боқилиб биогумус тайёрланмоқда. Қишлоқ хўжалигида ер унумдорлигини оширишга беқиёс даражада таъсир кўрсатадиган бу усул фермерга катта фойда келтирмоқда. У нафақат ўз экинзорларини озиқлантиришда қўл келмоқда, балки эҳтиёждан ортиқча биогумусни вилоят хўжаликларига сотишдан ҳам миллионлаб сўм даромад олмоқда. Фақат шу йилнинг ўзида талабгор хўжаликларга 800 тоннадан ортиқ ер озуқаси етказиб берилди. Талабгорлар эса кун сайин кўпайиб бормоқда.

Шугина эмас, "Миришкор"да чорвачилик ҳам дурустгина даромад келтирмоқда. Ҳозир бу ерда 50 бош қорамол парвариш қилинаяпти. Бўрдоқига боқилаётган молларнинг вазни 500-600 килограммлик тош босади. Говмишлардан эса кунига 200 литрдан зиёд сут соғиб олинаяпти. Ем-хашак, озуқа шу ернинг ўзида етиштирилади. Шу боис маҳсулот таннархи арзон.

Шундай шароитда фермернинг ички ишларига аралашиш, унинг фаолиятини кўз-қулоқ бўлиб назорат қилишга зарурат борми? Ахир у сидқидилдан ишлаб ўзига ва жамиятга салмоқли фойда келтираётган бўлса ортиқча назорат ишончсизликни келтириб чиқармайдими?

Афсуски, ҳар биримиз айрим жойларда шундай манзаранинг гувоҳи бўлаяпмиз. Ғалла пишиб етилганда уни прокуратура ва милиция ходимлари назорати остида ўриб оламиз. Ғаллазорга, йўлларга, хирмон жойлашган жойларга қўриқчилар қўйиб чиқилади. Минг машаққат билан ғаллани етиштирган деҳқон четда қолиб ҳисоб-китобни назоратчилар олиб боришади. Шунда ҳам хирмон салмоғи баъзан кутилганидек бўлиб чиқмайди. Эҳтимол бунинг сабаблари ҳақида ўйлашдан олдин деҳқоннинг манфаатларини ўз ўрнига қўйиш лозимдир. Ахир Самарқанд туманидаги Абдурауф Давронов бошлиқ фермер хўжалиги 10 гектарлик ғаллани қонун назоратчиларининг иштирокисиз талон-торож қилмай қисқа вақтда ўриб, гектаридан нақд 60 центнердан ҳосил йиғиштириб олишдику! Демак, улар давлат олдидаги шартнома жавобгарлигини яхши англаб етишган.

—Лекин ўзимизга ва ўзгаларга нисбатан қанчалик талабчан бўлмайлик шартнома шартларига амал қилинишида баъзан ғирромликларга ҳам учраб турибмиз, — дейди фермер Абдурауф Давронов.— Масалан, 2 гектарлик иссиқхонани иситиш учун вилоят газ таъминоти идораларидан шартномавий ҳуқуқларимизни талаб қилолмай оворамиз. Газ ўрнида ишлатиладиган печ ёнилғисини эса нефть маҳсулотлари базасида тополмайсиз. Натижада воситачилар хизматидан фойдаланамиз деб 2 миллион сўм маблағни товламачи фирма қўлига топшириб қўйдик. Икки йилдан буён такрор-такрор судга мурожаат қилиб на пулимизни ундирамиз, на печ ёнилғисини оламиз. Демоқчиманки, фонд материалларидан фойдаланишда фермерга ҳар қандай чекловларни қатъиян йўқотиш лозим.

Дарвоқе, Республика Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йилнинг биринчи ярим йиллигида иқтисодиёт ва ижтимоий соҳаларни ривожлантириш якунлари ҳамда ушбу соҳаларда ислоҳотларнинг муҳим устувор йўналишларига бағишлаб ўтказилган мажлисида айни шу хилдаги камчилик-нуқсонлар Президентимиз томонидан қаттиқ танқид қилинган эди. Ва қишлоқ хўжалигида юксак самарадорликни таъминлаш учун маҳсулот ишлаб чиқарувчилар ҳамда уларга хизмат кўрсатувчи ташкилотлар ўз иши билан шуғулланиши, ҳар ким қонун бўйича ўз зиммасига олган мажбуриятлар учун жавоб бериши лозимлиги кўрсатиб ўтилган эди.

Демак, қишлоқ хўжалигида ҳуқуқий муносабатлар ўз ифодасини топмоғи, ҳамма бўғинларда бирдек амал қилиши шарт. Фермерга қонун назорати ғаллани ўриб олиш пайтида эмас "тақсимотчи" ташкилотларнинг ҳийла-найрангларидан, шартнома мажбуриятларидан тонадиган фирибгарлардан унинг манфаатларини ҳимоя қилишда кўпроқ асқотишини тушуниб олиш пайти етмадимикан?

Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ,
"Адолат"нинг ўз мухбири.

Оққўрғон туманида илмли, тажрибали, фидойи инсонлар кўпчиликни ташкил этади. Ана шулар қаторида "Ўзбекистон" ширкат хўжалиги раиси Эргаш Ниёзов ва "Қаҳрамон" ширкат хўжалиги раҳбари Саидкамол Баҳромовларни бемалол тилга олиш мумкин. Бу пешқадам раислар ўзлари етакчилик қилаётган жамоалар аъзоларини катта ишларга сафарбар этишиб, пахта, ғалла ва бошқа экинлардан доимо юқори ҳосил олишда бошқаларга ўрнак бўлишмоқда.

Суратда: туман қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Шавкат Мухторов (ўнгда) устозлари Эргаш Ниёзов ва Саидкамол Баҳромовлар билан тез-тез кўришиб, маслаҳатлашиб туради.

Каримжон РИХСИЕВ олган сурат.

Эътироф

ВАТАН ЧИЗГИЛАРИ

Ватан—руҳи жонимизга пайваста. Бу қутлуғ масканнинг ўтмиши, бугуни ва келажагини рассом рангин жилоларда, шоир бетакрор мисраларда, бастакор тонг насимидек гўзал наволарда, қўйингки, шу табаррук гўшада туғилиб, унинг бағрида камолга етаётган ҳар бир инсон ўз тафаккур дунёсида ифода этади.

Бухоро енгил саноат ва технология институти талабаси Ирода Абдуллаева ҳам Ватан чизгиларини ўз иншосида ўзига хос тарзда изҳор этди.

—Ватан, миллат олдида фарзандлик бурчини тўлатўкис адо этиш учун ҳар биримиз қарздорлик туйғусини ҳис этиб яшамоғимиз лозим. Билим олишимиз, иқтидоримизни намойиш этиш учун яратилаётган имкониятлардан оқилона фойдаланишимиз зарур. Зеро, биз ёшларга бўлган алоҳида эътибор—давлатимизнинг эртанги кун эгаларига бўлган ишончи юксак эканлигидан далолат беради.

Кўриб турганингиздек, Ирода Абдуллаева теран тафаккури, дунёқараши ва интеллектуал салоҳияти билан тенгдошлари орасида ажралиб турадиган ёшлардан. У Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлигининг 2002 йилнинг 1 декабридаги 183-сонли ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги билан "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати Марказий Кенгашининг қўшма буйруғига асосан республика олий ўқув юртлари талабалари ўртасида "Тарихни билмай, келажакни қуриб бўлмайди" мавзуида ўтказилган ижодий иншолар кўрик-танловида биринчи ўринни эгаллади.

—Ироданинг иншосини ҳаяжонсиз ўқиб бўлмайди. Унинг ижодий иши билан танишиб, тақриз ёзиш жараёнида буни дилдан ҳис этдим,— дейди институт "Миллий истиқлол ғоясини ўрганиш ва тарғиб қилиш маркази" директори, фалсафа кафедраси катта ўқитувчиси Мавлуда Раҳмонова.—У озод ва обод ватан қуриш, эркин ва фаровон жамият барпо этишда мустақиллигимизни мустаҳкамлаш, тинчлик ва барқарорликни таъминлаш, мамлакатимиз ривожига муносиб ҳисса қўшиш, мухтасар қилиб айтганда, эл-юрт ташвишига елка тутиш Ўзбекистон фуқаросининг, хусусан, ёш авлоднинг муҳим вазифаси эканлигини чуқур ҳис этишини яққол намоён эта олган.

Бизнинг мамлакатимизда ёшларнинг комил инсон даражасида вояга етишлари учун барча имкониятлар яратилган. "Таълим тўғрисида"ги Қонун, Кадрлар тайёрлаш Миллий дастурининг мазмун-моҳиятида ҳам келажак-ёшларнинг жисмонан соғлом, маънан етук инсон бўлиб вояга етишлари борасидаги ғамхўрликлар мужассам. Ироданинг ўнлаб, юзлаб, минглаб сафдошлари Ватанга, миллатга муносиб фарзандлар бўлиб вояга етмоқдалар. Ироданинг аниқ, тиниқ, мустақил фикрлари қатрада қуёш акс этгани мисол нур таратишига, ҳар бир ўзбекистонлик қалбида акс садо беришига шубҳа йўқ. Ирода Абдуллаева талқини билан айтганда:

Юртбошиси фидойи юрт
ривож топар ҳар қачон,
Тангрига беҳад шукрким
келди озод, ҳур замон,
Истиқлолнинг
неъматларин сақлаш
учун соғ омон,
Ўз ҳуқуқин танийдиган
ёшлар керак бегумон.
Ўрганурмиз тарихингни
қўлда Қуръон, дилда
имон,
Истиқболинг порлоқ
бўлгай мустақил
Ўзбекистон.

Моҳира ШАКАРОВА,
"Адолат" мухбири.

ЯРИМ ЙИЛЛИК ЯКУНЛАРИГА БАҒИШЛАНДИ

Пойтахтимизда 2003 йилнинг биринчи ярим йиллигида Тошкент шаҳрини ижтимоий- иқтисодий ривожлантириш якунлари ва иқтисодий ислоҳотларнинг боришига оид масалаларга бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди.

Тошкент шаҳар ҳокими Р.Шоабдураҳмонов бошқарган ушбу йиғилишда йил бошидан буён пойтахт иқтисодий ва ижтимоий ҳаётининг барча жабҳаларида бажарилган ишлар атрофлича таҳлил этилди, йўл қўйилган камчилик ва нуқсонларни бартараф этиш зарурлигига эътибор қаратилди.

Шаҳар бўйича 2003 йилнинг биринчи ярим йиллик якунларига кўра ҳудудий ички маҳсулот ҳажми ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 2,8 фоиз ошди. Саноатда маҳсулот ишлаб чиқариш ўсиши эса 6,9 фоизни ташкил этди.

Ҳисобот даврида экспорт ҳажми ўсиб, хусусий тармоқни ривожлантиришни рағбатлантиришга қаратилган чора-тадбирлар натижасида кўплаб кичик ва ўрта бизнес субъектлари, янги иш жойлари очилди.

Йиғилишда шаҳарни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришни янада жадаллаштириш вазифаларини Президентимиз Ислом Каримов томонидан Вазирлар Маҳкамасининг жорий йилнинг биринчи ярми якунларига бағишлаб ўтказилган мажлисидаги маърузасида белгилаб берилган иқтисодий ислоҳотларни янада эркинлаштириш, чуқурлаштириш, иқтисодиётни барқарор ва мутаносиб ўстиришни таъминлаш борасидаги муҳим тамойиллар асосида изчил амалга ошириш зарурлиги таъкидланди.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари К.Тўлаганов сўзга чиқди.

Назокат УСМОНОВА, ЎзА мухбири.

Бугуннинг гапи

ҚОНУН ҲАМИША УСТУВОР БЎЛСИН

Шу йилнинг 4 март куни эди. Одатдаги рейд сафари билан хизматга чиққан Тошкент вилоят божхона бошқармасининг контрабандага қарши курашувчи бўлими ходимлари Тошкент шаҳрига яқинлашиб келаётган 10 O 97-63 ҳамда 10 S 46-66 давлат белгили "Нексия" автомашиналарини тўхтатишди. Машинадагиларнинг бесарамжонлиги божхона ходимларини хушёрликка ундади. Шу сабаб уловлар синчиклаб текширилди. Улардан 10 миллион 782 минг сўмлик божхона божи тўланмаган, ҳужжатсиз матолар чиқди.Кейинчалик бу ҳолат бўйича суриштирув ишлари олиб борилганда бу маҳсулотларнинг Қозоғистондан ноқонуний йўллар билан мамлакатимиз ҳудудига олиб кирилаётгани маълум бўлди. Қонунбузарларга нисбатан тегишли чора кўрилди. Аммо...

Минг афсуски, кейинги пайтларда бундай ноқонуний ишлар ва бу ҳақдаги узунқулоқ гаплар тез-тез қулоққа чалинмоқда. Барча постларнинг қанчалар мустаҳкамлиги эътироф этилмасин ички бозорларда сифат сертификатисиз сотилаётган молларга ҳамон дуч келинаётганлиги билан асло муроса қилиб бўлмайди. Ахир кейинги йилларда мамлакатимиз ички бозорини маҳсулотлар билан тўлдириш ва уни истеъмолга яроқсиз, сифатсиз товарлардан ҳимоя қилиш борасида, қолаверса, Республикамизда сифатли халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқаришни рағбатлантириш мақсадида муҳим қарорлар қабул қилиниб, улар ҳаётга изчил татбиқ этилмоқда. Бу борада барча ҳуқуқ-тартибот идоралари самарали ишларни амалга оширишмоқда.

Шу билан биргаликда ҳукуматимиз томонидан қабул қилинган қарорларнинг мақсади ва моҳиятини аҳолига кенгроқ етказиш учун чегара яқинларида жойлашган барча маҳаллалар, фуқаро йиғинлари, жамоа хўжаликларида тез-тез йиғилишлар ўтказиб борилаяпти. Деярли ҳар бир йиғилишда ушбу маҳаллада истиқомат қилувчи—давлат чегараларидан қонунга хилоф равишда товар олиб ўтишни ўзига касб қилиб олган қонунбузар шахслар муҳокама қилинмоқда. Ноқонуний равишда республикамиз ҳудудига товар моддий-бойликларини олиб кириш ва олиб чиқиш, айрим ҳолларда эса республикамизга олиб кирилган ёки олиб чиқилаётган товар моддий-бойликларини қиймати энг кам ойлик иш ҳақининг 300 бароваридан ошганда бу товарларни ташиётган транспорт воситалари ҳам жиноят қуроли сифатида суд ҳукмига мувофиқ давлат эгалигига ўтказилиши ҳақида тушунтириш ишлари олиб борилди. Шунга қарамасдан айрим фуқаролар томонидан бундай ҳуқуқбузарликларни содир этилиши ҳамон давом этиб келмоқда. Фақатгина 2003 йилнинг 1-ярим йиллигини ўзида 1267 та божхона қонунчилигини бузилиши ҳолатлари қайд этилиб, 326,5 миллион сўмлик товар моддий-бойликлари давлат чегараларидан ноқонуний равишда олиб ўтилаётганида ушлаб қолинди. Шулардан 66 та ҳолат юзасидан ҳуқуқбузарларга нисбатан жиноий ишлар қўзғатилди, қолган ҳолатларда ҳуқуқбузарларга нисбатан қонунда белгиланган тартибда маъмурий жазолар қўлланилиб, улардан далилий ашё сифатида олинган товар моддий-бойликлари давлат эгалигига ўтказилди.

Масалан, 2003 йилнинг 19 июнида Тошкент вилояти божхона бошқармасининг Контрабандага қарши кураш бўлими ходимлари томонидан Тошкент тумани, "Тошкент" жамоа хўжалиги ҳудудида Тошкент шаҳри томон ҳаракатланиб келаётган Д.Кушмуратов бошқарувидаги КаМАЗ 5320 русумли давлат белгиси 11 N 00-03 рақамли автомашина тўхтатилиб текширилганида унинг юкхонасидан ҳеч қандай тасдиқловчи ҳужжатлари бўлмаган умумий баҳоси 13.215.100 сўмлик 209 дона аудиомагнитафон ва 190 дона телевизор борлиги маълум бўлди. Қозоғистондан Ўзбекистонга ноқонуний равишда олиб кириб келинаётган товарларни ушлаб қолингани юзасидан Тошкент вилояти прокуратурасига тегишли ҳужжатларни расмийлаштириб, жиноий иш очиш учун жўнатдик.

Қиссадан ҳисса шуки, ўзингизнинг ҳамёнингизни ўйлаб қонунга чап бераман деб, панд еманг. Барибир доғда қоласиз. Кейинги пушаймондан эса асло фойда йўқ. Мамлакатимиз ўзининг мустаҳкам дарвозаларига эга. Вилоятмиз божхоначилари ҳам ички бозоримизни ҳимоялаш, ўз ишлаб чиқарувчиларимизнинг ички бозоримиздаги ҳиссаси янада ортишига ҳар томонлама кўмаклашиш, халқимиз иқтисодиётига, жумладан, саломатлигига катта зиён етказадиган сифатсиз, истеъмолга яроқсиз товарларни ноқонуний равишда божхона назоратини четлаб олиб киришларига барҳам бериш учун ўз олдиларига катта вазифаларни қўйишган. Улар шу қутлуғ мақсад йўлида сидқидилдан хизмат қилишмоқда.

Эсонмурод АННАЕВ,
Тошкент вилояти божхона
бошқармаси бўлим бошлиғи.
Мирзараҳим МИРЗАЁҚУБОВ,
бошқарманинг катта инспектори.

Замондошимиз

ЯССАВИЙЛИК ДЕҲҚОН

"Ўзбекистон" хўжалигининг Солиҳ ота, Дада (Дадақўзи) ҳосилот, Ҳамид (Ҳамидулла) бригадир номи билан машҳур бободеҳқонларини зангиоталиклар яхши билишади. Чунки хўжаликнинг истиқлол йилларидаги муваффақиятларида худди шу дала дарғаларининг ҳиссалари катта. Ҳатто уларнинг шогирди Маҳмуд Алиевнинг бош пудратчилик фаолияти ҳам алоҳида таҳсинга лойиқ.

Хуллас, Маҳмуд аканинг гурунгини олмоқ истадим. Бироқ уни истаб, даласидан ҳам, уйидан ҳам тополмадим. Нима қиламиз, деган ўй билан бошқарув идорасига кирсам, одатдагидек, бош ҳисобчи Илҳом Усмоновгина жойида экан.

— Бўлажак экинининг ташвиши билан кетган бўлса, кеп қолади иши битгач, баъзиларга ўхшаб чойхона-пойхона қилиб юрадиган йигит эмас, — деди бош ҳисобчи.

— Сизлар, ўзи, тенгдошмасми? — дедим Илҳом Усмоновнинг гапидан бир нарсани сезгандек бўлиб.

— Ҳа-да, ака. Бир мактабда, бир синфда ўн бир йил бирга ўқиганмиз. Бирга ўсганмиз. Ҳозир ҳам кунда бир кўришмасак туролмаймиз.

Бош ҳисобчининг кейинги гапи мени янаям хурсанд қилди.

— Тўғри айтасиз, биродар. Донишмандлар бежизга:

— Дўстнинг азиз дийдори — дўстга гўё нур, дори, — дейишмаган, — дедим беихтиёр. Сўнг ҳазил билан мақсадга ишора қилдим: — Демак, асосий алиевшунос билан юзма-юз турган эканманда.

— Тўғри, ака. Лекин, ҳеч қачон алиевчи бўлган эмасман, — дея ҳазилга ҳазил билан жавоб берди Илҳом.

Шу тариқа бош ҳисобчи ҳузурида Маҳмуд Алиев ҳақидаги илк суҳбат бошланиб кетди.

— Мен сизга айтсам, Маҳмуд яхши оиладан чиққан. Отаси, раҳматли Маҳсуд ака узоқ йиллар ўрта мактабда ўқитувчилик қилган. Шунингдек, бир неча йил хўжалик раҳбарининг сиёсий-тарбиявий ишлар бўйича муовини ҳам бўлиб ишлаган. Маҳмуднинг Шавкат деган акаси кўчатчилик бригадасининг моҳир етакчиси сифатида танилган эди. Умри қисқа экан, бевақт вафот этиб кетди худо раҳматли. Шуҳрат исмли акаси ҳам деҳқончилик билан шуғулланади. Эътибор бердингизми, учала ўғил ҳам деҳқон. Дала ишини зўр билишади. Чунки, раҳматли Мақсуд ака уларни, сизларнинг тилларингиз билан айтганда, ўзига хос ерсевар, далага интилувчи, далапарвар қилиб тарбиялаган.

Маҳмуднинг деҳқончиликка бўлган муҳаббати мактабда ўқиб юрган кезлариданоқ билинарди. У меҳнат дарсидан нуқул аъло баҳо оларди. Бундан хурсанд бўлган муаллимимиз баъзан: "Биттанг шу вақтдан юрист бўламан, биттанг тиш дўхтири бўламан дейсан, Маҳмуджон билади, ҳамма нарсанинг замини — меҳнат", дея уни рағбатлантиради.

Мактабни битиргач, у зарурат туфайли озгина вақт хўжаликда оддий шофёр бўлиб ишлади. Сўнг сабзавотчи бригадирлардан бўлган Ғофир Тўлаганов ўз ёнига табелчи қилиб ишга олди...

Маҳмуджонни ўз ёнига таклиф этган Ғофир Тўлаганов хўжаликнинг кўзга кўринган сабзавотчи бригадирларидан ҳисобланарди. У талабчан ва ғоятда қаттиққўл етакчи эди. Шунинг учун Маҳмуджон унинг ёнида иш бошлаганда баъзилар "принципиалликнинг пири бўлган бу одам билан ёш йигит ишлаб кета олармикин?" деган шубҳага ҳам боришган. Раис Рашид Каримов эса, уни "ажойиб одамга шогирд тушдинг, ўғлим", дея рағбатлантирарди. Яхши оиладан чиққан эмасми, у "мураккаб" бригадир билан дарров тил топишиб ишлаб кетди. Бундан отаси ҳам, хўжалик раҳбари ва мутахассислар ҳам бирдай хурсанд бўлишди.

Кўп ўтмай, бригадирнинг ҳақиқий ўнг қўлига айланди. Маҳмуд айримларга ўхшаб, "мен табелчи, ёзув-чизув ишларини қилсам бўлди-да", деб ўтирмасди. Асосий юмушни бажариб бўлиши билан далага, деҳқонлар ёнига югурарди. Экинга сув тарашми, ўт юлишми, чопиқми — қандай иш кетаётган бўлса, енг шимариб, дарров қарашиб кетаверарди. Шунда, баъзида, деҳқонларнинг фарғоналикка ўхшаганлари: "Маҳмуджон, ишқилиб, ўзингизга ярим ставка қўшиб қўймаяпсизми?" деб ҳазиллашарди. Бош ҳосилот Дадақўзи Каримов эса, бригадирга: "Ғофир, сиз буни Солиҳбой деб ўйламанг, бу — Маҳмудбой!" деб барчани кулдириб кетарди.

1985 йили, кутилмаганда бригадир Ғофир Тўлаганов оғир йўқотишга учради: автомобиль ҳалокати натижасида вафот этди. Раис ва бош ҳосилот: "жамоа етакчилигини сенга топширамиз" деганда, у, устозининг руҳи ҳурмати ҳеч иккиланмай таклифга рози бўлди.

Тўқсонинчи йилларга келиб, Маҳмуд Алиев энг пешқадам ва изланувчан етакчи сифатида танилди. Машҳур устозларининг тажрибаларини пухта ўрганиб, улар яратган деҳқончилик мактабининг йўл-йўриқларига қатъий амал қилиб, сабзавотнинг айрим турларидан бир йилда икки марта ҳосил ола бошлади. Изланувчан деганимизнинг боиси шуки, у сабзавотнинг янги навларига ниҳоятда ишқибоз. Хўжаликка яқин ерда жойлашган Республика сабзавот, полиз ва картошка экинлари илмий-тадқиқот институти тавсия қиладиган янги навларни иложи борича биринчи бўлиб ўз даласида экишга ҳаракат қилади. Сабзавотшунос олимларнинг деярли барчаси билан таниш. Бирон экин юзасидан савол туғиладиган бўлса, дарров уларга мурожаат қилади. Айрим олимлар мунтазам равишда даласига келиб туришади. Ҳатто унинг амалиётчи сифатидаги фикрлари билан қизиқишади.

Маҳмуд Алиев хўжаликда биринчилардан бўлиб, пудрат усулига ўтди. Ҳозир унинг бригадаси шу усулда, 2,7 гектар ерда сабзавот билан деҳқончилик қиляпти. Масалан, 2002 йилда жамоа 55.250 килограмм ҳосил етиштиришни режалаштирган эди, бу мўлжал 73.330 килограмм қилиб, ортиғи билан бажарилди. Бригада ўтган йил натижалари бўйича қарийб 2 миллион 700 минг сўм даромадга эришди. Ҳар бир ишловчининг йиллик ўртача иш ҳақи 358 минг сўмга тўғри келди.

— Аъзоларимнинг бирини бемалол карамшунос, иккинчисини помидоршунос, учинчисини сабзишунос деяверинг, — дейди Маҳмуд ака фахр билан. — Негаки, улар "Ўзбекистон" ширкат хўжалиги далаларида устоз Каримовлар яратган деҳқончилик мактабини ўтаганлар-да! Яъни бири Солиҳ акадан, иккинчиси Дадақўзи акадан, учинчиси Ҳамидулла акадан деҳқончилик сирларини ўрганган. Масалан, катта майдонларда сабзавот экадиган Дилшод Йўлчиев, Олим Содиқов, Абдурашид Мавлонов, Мирғиёс Усмоновлар бошлиқ бригадларнинг муваффақиятини биринчи навбатда мана шундан деб биламан.. Шуниси эътиборлики, бу дўстларим устозлар тажрибасига ҳамиша катта ҳурмат ва муҳаббат билан қарашади.

Пойтахтни йил-ўн икки ой сабзавот маҳсулотлари билан таъминлаб туриш Тошкент шаҳри атрофидаги туманларининг, хўжаликларнинг асосий вазифаси ҳисобланади. Маҳмуд Алиев ана шундай масъулиятли ишда фидойилик кўрсатаётган машҳур деҳқонлардан биридир. Уни маҳаллалари шаҳарга қўшилиб кетган собиқ хўжаликдошларигина эмас, балки, пойтахтнинг ичкарироғидаги одамлар ҳам танишади. Исми-шарифини эшитса, яссавийлик бригадирми, дейишади дарров.

"Ўзбекистон" ширкат хўжалигининг Яссавий номли маҳалласида яшайдиган қирқ саккиз ёшли дала дарғаси Маҳмуд Алиев ҳақида ўйлаганимда, ҳаёлимга беихтиёр мутаффаккир авлиёнинг қуйидаги машҳур сатрлари келаверади:

Инсон эрсанг чинакам,
Сендан ибрат олар-о.
Ҳавас отлиғ ниятни
Дил-кўнгилга солар-о.

Юсуф БЕРДИЕВ.

Хўжалик судлари фаолиятидан

ШАРТНОМА ШАРТЛАРИ БАЖАРИЛЯПТИМИ?

Юртбошимиз Ислом Каримов хўжалик шартномаларини тўғри тузилиши ва бажарилишини таъминлаш иқтисодиётни ислоҳ қилиш тизимида айниқса, қишлоқ хўжалик соҳасида энг заиф бўғин бўлиб қолаётганлигини, хўжалик шартномалари номигагина тузилиб, унда томонларнинг мажбуриятлари, жавобгарлик чоралари аниқ акс эттирилмаётганлиги, кўплаб ҳолларда ҳуқуқларини яхши билмаслик натижасида томонлардан бирининг манфаатларига зид бўлган, кўп ҳолларда фермер ва ижарачилар зарарига шартномалар тузилаётганлигини аччиқ ҳақиқат сифатида баён этганлигидан ҳаммамизнинг хабаримиз бор.

Жиззахда вилоят ҳокимининг ташаббуси билан иқтисодий ислоҳотларни жадаллаштириш мақсадида Республикада илк бор эксперимент тариқасида муқаддам амалда бўлган ширкат, жамоа хўжаликлари қайта ташкил этилиб, деярли барча қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар узоқ муддатли ижара шартномасига асосан фермер хўжаликларига берилган.

Вилоятда айни пайтда 12 мингга яқин фермер хўжаликлари фаолият юритмокда. Жамоа, ширкат хўжаликлари базасида фермер хўжаликларининг ихтиёрий бирлашмалари сифатида, уларга моддий-техникавий, агротехника, агрохимия ва бошқа сервис хизматларини кўрсатувчи, шартномаларни тузиш ва бажарилишини таъминлашда кўмаклашувчи, ҳуқуқий ёрдам беришни амалга оширувчи агросервис марказлари ташкил этилган.

Таъминотчи ва хизмат кўрсатувчи ташкилотлар билан фермер хўжаликлари ўртасида тўғридан-тўғри шартнома асосида хизмат кўрсатилишининг йўлга қўйилиши натижасида ўтган йилда 12,5 минг тонна дизель ёқилғиси, 2,5 минг тонна бензин ва 2 минг тоннадан ортиқ уруғлик кам сарфлашга эришилган.

Юртимизда деҳқон, фермер ва ширкат хўжаликлари ўртасида тузилаётган шартномаларнинг сони йилдан йилга кўпайиб бормокда. Жумладан, Жиззах вилоятида 2002 йилда пахта етиштириш бўйича тузилган контрактация шартномалари 6875 та, пилла маҳсулоти учун тузилган шартномалар 161 та, қишлоқ хўжалиги маҳсулоти учун тузилган шартномалар сони 8775 та ва бошқа қишлоқ хўжалигидаги шартномалар сони 15926 тани ташкил этган. Ушбу ҳолатни 2003 йилнинг май ҳолатига солиштирсак, жорий йилнинг пахта етиштириш бўйича тузилган контрактация шартномалари 7045 та, ғалла етиштириш бўйича тузилган контрактация шартномалари 10579 та, пилла учун тузилган шартномаларнинг сони 161 тани ташкил этади. Бундан кўриниб турибдики, хўжалик ва хизмат кўрсатувчи корхоналар ўртасида шартномалар билан ишлаш йилдан йилга ошиб бормокда.

Вилоятда ташкил этилган ва фаолият кўрсатаётган 12 мингга яқин фермер хўжаликларининг ривожланишига айнан улар фаолиятига оид қонунларнинг қай даражада ишлашига боғлиқлиги сир эмас. Аммо, хусусий тадбиркорликни ривожлантиришга барча иқтисодий, ҳуқуқий асослар яратилганлигига қарамасдан, жойларда деҳқон ва фермер хўжаликларини ташкил этиш, ер ажратиш ва ундан фойдаланиш, моддий-техник жиҳатдан таъминлаш, ҳокимият, банк, давлат солиқ идоралари, хизмат кўрсатувчи, таъминотчи ва тайёрлов корхоналари билан муносабатларни йўлга қўйишда ҳамон жиддий нуқсонлар мавжуд.

Айрим ҳолларда контрактация шартномаларини қайта-қайта тузиш ҳоллари учрамокда. Фермер хўжаликлари ва тайёрловчи ўртасида тузилган ва шартнома мажбуриятларининг бажарилишини назорат қилиш инспекциясида рўйхатдан ўтган шартномалар қонуний асосларда бекор қилинмасдан тайёрлов корхоналари янгитдан бошқа бир шартларда контрактация шартномаларини тузмокдалар. Натижада фермернинг қўлида бир масалада тузилган икки хил шартномалар учрамокда. Бу ҳолатлар ўз навбатида шартнома интизомига салбий таъсир кўрсатиб, кўпгина низоларни келтириб чиқармокда.

Фермер хўжаликларини ёқилғи-мойлаш маҳсулотлари, техника, кимёвий моддалар билан таъминлаш тўғрисидаги шартномалар лойиҳалари асосан тайёрловчи ташкилотлар томонидан ишлаб чиқилаётганлиги боис, уларда тайёрловчиларнинг ҳукмрон мавқеи сақланиб қолмокда.

Бу шартномаларда шартномаларни ижро этиш муддатлари ва тартиблари, тарафларнинг мажбуриятлари ва жавобгарлиги масалалари аниқ акс эттирилмаслиги боис фермерларни ноқулай шароитда қолиш билан бирга тайёрловчи идораларнинг эшигида сарғайишга мажбур бўлади.

Деҳқон, ширкат ва фермер хўжаликларининг МТПлар, "Қишлоқхўжаликкимё" бирлашмалари билан муносабатларида ҳам муаммолар учрамокда. Кўп ҳолларда бу корхоналар билан шартномалар тузишда кўрсатиладиган хизматларнинг тури, муддатлари аниқ кўрсатилмаган. Бундай ҳолларда томонлар ўртасидаги муаммолар низоларни келтириб чиқариб, суд муҳокамасигача етиб келмокда.

Жорий йилнинг ўтган беш ойлик даври мобайнида вилоят хўжалик судида деҳқон-фермер хўжаликлари ва тайёрловчи-таъминотчи корхоналар ўртасида жами 1782 та низо кўрилган бўлса, шундан 165 тасида фермер ҳамда деҳқонлар даъвогар сифатида, қолган 1617 та ишнинг барчасида жавобгар сифатида қатнашган.

Олий хўжалик суди камчиликларни бартараф этиш борасида анчагина ишларни амалга оширмокда. Жумладан, Жиззах вилоятида, фермерларнинг ҳуқуқий онгини ва савиясини ошириш мақсадида бир қанча семинарлар ўтказиб келинмокда. Яқинда бўлиб ўтган "Фермер хўжаликлари билан тайёрлов ва хизмат кўрсатиш корхоналари ўртасида шартномаларнинг тузилиши ва ижроси юзасидан йўл қўйилган камчиликлар ва уларни бартараф этиш чора-тадбирлари" мавзусида ҳам Дўстлик туманида семинар ўтказилди. Семинарда Республика қишлоқ ва сув хўжалиги вазири А.Жўраев, ва Олий хўжалик суди раиси ўринбосари Н.Аҳмоновлар қатнашди. Йиғилганлар Олий хўжалик суди ташкилий-назорат ишлари бўлим бошлиғи М.Ниёзметов, Жиззах вилоят хўжалик суди раиси К.Синдаровларнинг фермерлар ва хизмат кўрсатувчи корхоналар ўртасида тузиладиган шартномаларнинг мажбуриятлари, бажарилиши ва камчиликлари ҳақида маърузаларини тингладилар. Улар билан келгусида амалга ошириладиган ишлар ҳам белгилаб олинди.

Гулмира СУЮНОВА,
"Адолат" мухбири.

«ИСТИҚЛОЛ»НИНГ ИСТИҚБОЛИ

Маълумки бозор иқтисодиёти шароитида кўпгина паррандачиликка ихтисослашган корхоналар ўз араваларини торта олмай қолоқлик гирдобига тушиб қолишди.

Буни вилоятдаги еттита паррандачилик корхоналардан атиги учтасигина фаолият кўрсатаётганлигидан билса бўлади. Аммо, Кўкдала қишлоғининг қоқ ўртасида жойлашган "Истиқлол" номли паррандачилик очиқ ҳиссадорлик корхонаси нафақат вилоятда, балки республикада ҳам етакчи ўринларни эгаллаб келмокда. Бунинг сири нимада? Омилкорликда. Ҳисобли дўст айрилмас деганларидек, корхонада ҳар бир иш аниқ режа ва ҳисоб-китоб билан олиб борилади.

Сир эмаски, қаерда ғирромлик, алдамчилик бўлса, ўша ерда кўзбўямачилик ва ўғрилик авж олади. Корхонада фаолият кўрсатаётган 150 нафар ишчи хизматчиларнинг барчаси эркаклар. Ишчиларнинг ойлик маошлари 35-40 минг сўмни ташкил қилади. Яқинда корхона соф даромад эвазига 300 минг жўжани боқиш учун қўшимча хоналарни қурди. Бу эса қишлоқда янги иш ўринлари очилишига сабаб бўлди.

Корхонада ишчиларнинг моддий аҳволини яхшилаш, уларга қулай шарт-шароитлар яратиш борасида бир қатор амалий ишлар қилинган. Ишчиларга янги турар жой бинолари қуриб берилиб, ишхона ҳисобидан бепул иссиқ овқат билан таъминланган. Дам олиш хоналари, мўъжазгина кутубхона, замонавий спорт мажмуаси, санъат саройи ишчи-хизматчилар ихтиёрида. Етти хазинанинг бири бўлган Чироқчи туманидаги "Истиқлол"нинг истиқболи албатта баланд бўлади.

«Туркистон-пресс».

Одатда Қашқадарё деганда киши кўз ўнгига сўлим боғлар, кенг пахтазорлар, ям-яшил экинзорлар билан бир қаторда чексиз ғаллазорлар келади. Чунки вилоят азал-азалдан мамлакатимизнинг йирик ғаллакор ҳудуди ҳисобланиб келган.

ҚАШҚАДАРЁНИНГ КАТТА КАРВОНИ

«Ғалла—2003»

Қашқадарё буғдойлари,
Роса пишса ёз ойлари.
Шунда эл-юрт саройлари,
Тўлар донга, тоғ хирмонга.

Ушбу сатрларни тўқиган шоир айни ҳақ гапларни ёзган. Чунки ваъдасига содиқ қашқадарёлик ғаллакорлар бу йил ҳам улкан дон хирмони яратишга муваффақ бўлдилар. Она-Ватан воҳа миришкорларидан қарийб 365 минг тонна ғалла қабул қилиб олди. Жами тайёрланган дон 700 минг тоннага етди. Бу мамлакат вилоятлари ичида энг кўпдир.

Ўтган йили барака уруғи сепилган 230 минг гектар майдоннинг 140 минг гектарини суғориладиган ерлар ташкил этади. Қашқадарё деҳқонлари шу майдонларнинг ҳар гектаридан ўртача 45 центнердан ошириб хирмон кўтаришга муваффақ бўлишди. Лалми ерлар қайтими ҳам юқори бўлди.

Қилинган фидокорона меҳнат эвазига ғаллакорларнинг ҳамёнлари пулга, уйлари донга тўлди. Эл-юрт дастурхони эса тўкин бўлди. Бунинг учун улкан хирмон яратиб, халқ ризқини бутун қилган фидокор, мард, танти, меҳнаткаш деҳқонларга ҳар қанча мақтовлар, раҳматлар айтса арзийди.

Мана чексиз, бепоён далалардан йиғиштириб олинган дон омборларга ғамлаб олинди. Энди уларни кўнгилдагидек қайта ишлаб, нобудгарчиликка йўл қўймаган ҳолда сифатли ун тайёрлаш лозим бўлади. Бу фикрни айтишдан мақсад шуки, айрим нон маҳсулотлари корхоналари тайёрлаётган нонлар кўпинча талабга жавоб бермай қолаяпти. Шу сабабли ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар ҳажмини бир неча баробар пасайтиришга мажбур бўлишмокда. Ҳатто айрим корхоналар тўхтаб қолаётир. Қимматбаҳо ускуналар, энг ёмони, одамлар бекор қолаяпти. Бу давлатга ҳам, ушбу корхоналар ишчи-хизматчиларига катта иқтисодий зарар келтирмокда. Хўш бундай нохуш вазиятдан чиқишнинг йўли борми?

—Бор,—дейди биз билан суҳбатда "Қашқадарёдонмаҳсулотлари" ишлаб чиқариш акциядорлик уюшмаси бошқаруви раиси вазифасини бажарувчи Асқар Раҳматов.—Фақат бунинг учун, яъни буғдойдан сифатли ун оламан деганлар аввало донни кондицияга етказишлари керак. Бунинг учун буғдойни барча технологик талабларга риоя қилган ҳолда тиндириб сақлаш, қайта ишлаш олдидан яхшилаб тозалаш, саралаш сўнгра ювиш керак. Ана шунда буғдойдан фақат биринчи ва олий навли ун олиш мумкин.

"Қашқадарёдонмаҳсулотлари" ишлаб чиқариш акциядорлик уюшмасига қарашли аксарият корхоналарда шундай қилинмокда. Масалан, "Дунё-М" очиқ акционерлик жамиятини олайлик. Жамият раиси Абдулла Ёқубовнинг таъкидлашича, корхонада бир кунда 300 тонна ун ишлаб чиқарилмокда. Тайёрланган маҳсулотнинг сифати кўнгилдагидек. Бу ерда ҳатто олий навли ун, макарон уни, ун ёрмаси ҳам олинаётир.

Шу сабабли ҳам корхона маҳсулотларига харидорлар кўпайиб бормокда. Яқинда бухоролик ва самарқандлик истеъмолчилар билан олий навли ун етказиб бериш бўйича ўзаро шартнома имзоланди. Бир оз муддат ўтиб, Тошкент шаҳри ва бошқа вилоятлар аҳолиси ҳам жамоас ишлаб чиқарган олий навли унни сотиб олишлари мумкин.

Яна бир янгилик. Маълумки, ўтган йили республикамизда ғаллазорлардан рекорд миқдорда дон ҳосили йиғиштириб олинди. Аҳоли эҳтиёжига ярашаси қайта ишланди. Шу сабабли бултурги доннинг бир қисми ҳали омборларда турибди. Бу йил ҳам мамлакатимизда ғалладан катта хирмон яратилди. Демак, халқимиз эҳтиёжидан анча ортиқ донга эгамиз.

Бундай шароитда нима қилиш керак, деган ҳақли савол туғилиши табиий. Жавоб эса битта. Омборлардаги буғдойдан фақат юқори сифатли ун тайёрлаб, чет эллик истеъмолчиларга сотиш. Қашқадарёлик донни қайта ишловчилар шу йўлдан боришмокда. "Дунё-М" очиқ акционерлик жамияти раҳбарлари бундан бир неча муддат олдин қўшни Афғонистон республикасига 35 минг тонна ун етказиб бериш бўйича шартнома имзолашган эди. Ҳозир тайёр маҳсулотни жўнатиш учун сўнгги тайёргарлик ишлари тугалланяпти.

Шаҳрисабз туманидаги "Дон халқ ризқи" очиқ турдаги ҳиссадорлик жамияти асосан шу ҳудудда етиштирилган товар ғаллани қабул қилиб, ун ва нон маҳсулотлари ишлаб чиқаришга ихтисослашган. Мавжуд элеватор 18 минг тонна донни сақлаш ва тозалаш қувватига эга. Ҳозиргача бу ерда 12 минг тоннадан зиёд ғалла ғамлаб қўйилди.

Шуни мамнуният билан қайд этиш лозимки корхона Туркия билан ҳамкорликда фаолият кўрсатяпти. Бунинг ижобий жиҳати шундаки, ҳиссадорлик жамияти цехларида хориж мамлакатларининг энг илғор техникаси ўрнатилган. Бу ўз навбатида буғдойни фақат яхши сақлаб кондицияга етказиш, ундан фақат сифатли ун тайёрлашда қўл келяпти. Техника воситалари замонавийлиги туфайли дондан ун олиш миқдори анча юқори. Шу сабабли корхона маҳсулотларига бўлган талаб борган сари ортиб боряпти.

Шу билан бир қаторда "Дон халқ ризқи"да ҳам Афғонистон билан ушбу мамлакатга ун етказиб бериш ҳақида шартнома имзоланган. Шартномада қайд этилишича, қўшни давлатга яқин вақт ичида 50 минг тонна сифатли ун етказиб берилиши керак. Шу пайтга қадар шерикларга 500 тоннадан зиёд ун етказиб берилди.

Мутахассисларнинг таъкидлашича, энг яхши навли унлар қаттиқ буғдойлардан олинади. Макарон маҳсулотлари учун эса айнан шундай буғдой зарур. Бироқ республикамизнинг асосий ғалла майдонларида юмшоқ буғдой ўстирилади. Шу сабабли ҳам боз устига бу ғалла технология талабларига риоя қилинмай қайта ишланса, бундай уннинг сифати кўп ҳолларда рақобатга дош беролмай қоляпти.

Шуни эътиборга олган Шаҳрисабз тумани ғаллакорлари бу йил қаттиқ буғдойнинг "Макус" навини тажриба тариқасида етиштирдилар. Ҳозир унинг ҳосили омборларга ғамлаб қўйилган. Шу нав буғдойи яқинда алоҳида қайта ишланади. Бош муҳандис Рашид Диёровнинг таъкидлашича ушбу нав донидан фақат юқори сифатли ун олиш режалаштириляпти. Агар кўнгилдагидек яхши натижа берса, ушбу навни вилоятнинг бошқа туманларида ҳам экиш учун тавсия берилади.

Кўриниб турибдики, қашқадарёлик миришкорлар баҳона изламай имконият қидиришяпти. Шу туфайли ҳам улар ишлаб чиқарган ун ва ун маҳсулотларидан бошқа вилоятлар, қолаверса чет мамлакат аҳолиси баҳраманд бўлаётир.

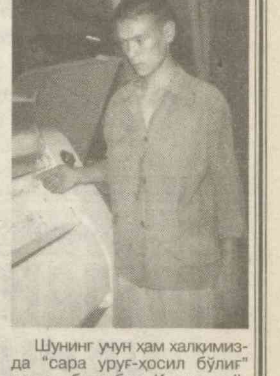

Эсимда, отам раҳматлик маккажўхорининг йирик, бўлиқ сўталари обдон етилгач, қуритиб уйимизнинг бўғотига қистириб қўярдилар. Қишли-қировли кунларда баъзан озиқ-овқатдан қийналиб қолганимизда ҳам уни истеъмолга ишлатмасдилар. Сабаби, ушбу сўталар уруғлик учун олиб қўйилган бўлиб, баҳорда яхшилаб ишлов берилган ерларга экилганда гуркираб кетарди. Томорқамиздаги маккажўхори бошқаларникига қараганда анча кўп ҳосил берарди. Чунки айримлар сара уруғликни сақлай олмай кўкламда дуч келган уруғликни экишга мажбур бўлишарди-да!

Шунинг учун ҳам халқимизда "сара уруғ-ҳосил бўлиғ" деган ибора бор. Қашқадарёда ғалладан доимо улкан хирмонлар яратилаётганлигининг боиси вилоятда уруғчиликка катта эътибор берилаётганидадир. Айниқса, бу муҳим иш Яккабоғ туманидаги "Яккабоғдонмаҳсулотлари" масъулияти чекланган жамиятда намунали йўлга қўйилган.

Биз корхонанинг уруғчилик цехларида бўлганимизда бу ердаги тартиб, саранжом-саришталикни кўриб жуда хурсанд бўлдик. Арпа, буғдойнинг ҳар бир нави алоҳида жойларга тўкилган. Паспорти бор. Унда доннинг нави, класси ва бошқа жиҳатлари ўз аксини топган. Лаборатория ходимлари тез-тез улардан намуналар олиб сифатини текшириб туришади. Шу сабабли ҳам "Яккабоғдонмаҳсулотлари" масъулияти чекланган жамиятидан олинган уруғлик вилоятнинг бошқа туманлари ва қўшни вилоятлар ғаллакорларига ғоятда манзур бўлмокда.

Ҳа, ғалладан мўл ҳосил етиштириб, уни асраб-авайлаб сақлаш, донни илғор технология асосида сифатли қайта ишлаш борасида Қашқадарё вилоятида ўрнак олса арзигулик тажриба тўпланган. Буни юқоридаги гапларимиз исботлаб турибди. Биз ҳам воҳа миришкорларини эл дастурхонини тўкин қилиш йўлида олиб бораётган эзгу ишларига муваффақиятлар тилаймиз.

Каримжон РИХСИЕВ,
"Адолат" мухбири.

Суратларда: 1. Шаҳрисабздаги "Дон халқ ризқи" очиқ турдаги ҳиссадорлик жамияти тегирмон цехи ишчиси Турдимурод Отамуродов; "Яккабоғдонмаҳсулотлари" масъулияти чекланган жамияти раиси ўринбосари Азамат Тўраев билан лаборатория мудири Бурхон Бобоёров; масъулияти чекланган жамиятнинг 1-уруғчилик цехи лаборантлари Ҳилола Фахриддинова билан Озода Холбоевалар доимо ўз ишларини пухта олиб боришади.

Банклар фаолиятидан

Иқтисодий ислоҳотларнинг ривожида, албатта, банклар фаолиятининг улуши бор. Зеро, иқтисодий самарага, моддий манбасиз эришиб бўлмайди. Шунинг учун ҳам ҳукуматимиз банклар фаолиятини кенгайтиришга алоҳида эътибор қаратмокда. Шу асно да иқтисодий жабҳаларни молиялаштиришга эришилмокда. Буни биргина Навоий вилоят «Саноат қурилиш банки»и фаолиятидан ҳам кўрса бўлади.

МИЖОЗ БИЛАН ҲАМКОРЛИК

Шаҳар марказида жойлашган бу банк остонасидан мижозлар аримайди. Ичкарида эртадан кечгача иш қизғин. Қайси бир корхона ҳисобчиси ходимлар маошини талаб қилиб келса, бошқа бир тадбиркор кредит сўраб мурожаат қилади. Бошқа бировнинг ҳам кечиктириб бўлмайдиган ташвиши бор. Қўйингчи, ҳисоб-китоб ташвиши билан елиб югураётганларни кўриб, бир баҳя ҳайратланиб туриб қоласан.

Хуллас, ичкари кирганимизда банк бошлиғининг ўринбосари Муродулла Давронов жорий йилнинг 6 ойлик натижаларини сарҳисоб қилаётган экан.

— Ярим йилликдаги хизмат фаолиятимиз ёмон бўлмади,— деди у. — Ҳозиргача 101 та корхона, ташкилот, кичик ва ўрта бизнес субъектлари томонидан кредит олиш учун мурожаат этишди. Мижозларимизнинг талабларига асосан 5379,4 миллион сўм кредит маблағи ажратилди. Шу жумладан муддати ўтган ойли маош ва ўз айланма маблағларини тўлдириш учун 4868,7 миллион сўм, ўрта ва кичик бизнес субъектлари учун 506 миллион сўм, таълим кредити учун 4,7 миллион сўм белгиланди. 2003 йилнинг биринчи ярим йиллигида махсус имтиёзли кредитлаш фонди маблағи 380,3 миллион сўмни ташкил қилиб, 130 та кичик ва ўрта бизнес субъектларига ажратилди. Натижада кредитлар ҳисобига қўшимча ишчи ўринлари сони эса 109 тани ташкил этди.

Яна шуни айтиш жоизки, бюджетдан ташқари фондлар ҳисобидан жами 62 миллион сўм кредит маблағлари ажратилди. Бундан банк жамғармаси ҳисобидан 60,8 миллион сўм, бизнес фонд маблағи ҳисобидан 10,3 миллион сўм, бошланғич сармояни шакллантириш учун 9,3 миллион сўм имтиёзли кредитлар беришга муваффақ бўлдик. Хуллас, 1 июль ҳолатига нисбатан жами кредит қўйилмалари 6295,9 миллион сўмга етди. Ана шундан 4139,2 миллион сўми қисқа муддатли, 2152,2 миллион сўми ўрта муддатли, 13,6 миллион сўми эса узоқ муддатли кредитлардан иборатдир.

— Банкдан кредит олган мижозлар орасида қарзини ўз вақтида тўлолмаганлар ҳам борми?

— Албатта, бор. Масалан, "Учқудуқ" қоракўлчилик хўжалигини олайлик. Уларнинг қарзлари 326 миллион сўмни ташкил этади. Ушбу қарздорлик йил мавсуми бўйича қопланиши режалаштирилган. "Учқудуқсавдо" ташкилотининг ҳам 16 миллион сўм қарзи бор. Бу қарздорликни қопланиши ЗУС билан ўзаро тузилган келишув битимига кўра берилган иморат ва иншоатларининг ҳисобидан ёпилиши кўзда тутилган. Шунингдек, "Люкс" ХФга тегишли мавжуд 1,8 миллион сўмлик қарзни ундириш учун фуқаролик судига мурожаат қилинди. 2002 йил давомида муддати ўтган кредит ва фоизлар ҳам ўз вақтида тўланмаганлиги сабабли 8 нафар мижознинг ҳужжатлари прокуратура ва хўжалик судига ўказилди.

— Қарзларни ундириш бўйича судга киритган даво аризаларингизнинг самараси қандай бўлаяпти?

— Улар хўжалик судида кўрилиб, ҳал қилувчи ажримлар чиқарилди. Иккита мижозимиздан қарзлар тўлиқ ундирилди. Қолганларидан қисман ундирилиб, ажрим ижроси назоратга олинган.

— Мазкур банкда ташқи иқтисодий алоқалар бўлими ҳам фаолият кўрсатар экан. Бу борада қандай тадбирлар амалга ошириляпти?

— "Навоийсавдо" ҳиссадорлик жамиятига қарашли "Агромаҳсулот" шўъба корхонаси 2000 йилнинг октябрь ойида тегишли хужжатларга асосан "Ўзсаноатқурилишбанк" ёрдами билан "Европа тикланиш тараққиёт банки"нинг кредит линиясидан фойдаланишга рухсат олган эди. Бу кредит линияси "Агромаҳсулот" корхонасининг иссиқ хонасида томчилаб суғориш технологияси ёрдамида аҳолига сабзавот маҳсулотлари етказиб бериш учун 1367 минг АҚШ долларлик лойиҳасига асосланган. Унда Исроил давлатининг "NETAFIM" компанияси ўз технологияси билан иштирок этади. "Агромаҳсулот" шўъба корхонаси томонидан 2001 йилда 1-сонли формаси билан Исроил давлатининг "NETAFIM" компанияси ўртасида ўзаро тузилган 2002 йилдаги 202-сонли импорт шартномасига асосан валюта тўлови амалга оширилди. Ушбу шартнома бўйича амалга оширилган валюта тўлови ҳозирги кунда корхона томонидан 1367 минг АҚШ доллари миқдорида ускуналар келтирилиб ўрнатилди. Лойиҳа режасига кўра 2002-2003 йиллар давомида корхонада 1080 тонна қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириб бериш мўлжалланган. Ҳақиқатда эса 2002-2003 йиллар орасидаги 4 ой давомида 480 тонна қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштирилиб аҳолига етказиб берилди. Ҳозирча етиштирилган маҳсулотлар Ўзбекистонимизнинг ички бозорларига чиқарилди. 2003 йилнинг 2-ярмидан бошлаб бу маҳсулотларни экспорт қилиш мўлжалланмокда. "Ўзсаноатқурилишбанки" ва "Агросаноат" шўъба корхонаси ўртасида тузилган 2001 йил 27 июндаги кредит шартномасига асосан ажратилган кредит суммасининг ҳисобланган фоизи йилига икки марта тўланиши кўрсатиб ўтилган. Кредит суммасининг ҳисобланган фоизи 2002 йил июль ойида тўлов топшириқномасига асосан жами 58605 АҚШ долларида фоиз суммаси тўлови амалга оширилди.

Суҳбатдошимиз банкнинг пул муомаласи бўлими фаолияти ҳақида ҳам алоҳида тўхталиб ўтди.

— Шу йилнинг январь, июнь ойлари давомида, — деди у бу ҳақда, — жами кирим қисми 2293537 минг сўмни, чиқим қисми 8313078 минг сўмни ташкил этди. Ярим йилликда банкимиз томонидан 22 та ташкилот ва корхонада касса интизоми бўйича текширувлар ўтказилди. Шундан 8 корхонада қоидабузарликлар аниқланди. Текширувлар натижалари қуйидагича: жами қоидабузарликлар 30018,7 минг сўмни ташкил этиб, шундан мақсадсиз харажатларга 12225,8 минг сўм, лимитдан ортиқча ушланган 6396 минг сўм ва бошқа тартиббузарликлар 11396,9 минг сўмни ташкил этди. Ана шу текшириш далолатномалари солиқ инспекциясига юборилди.

Республика Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил июнь ойидаги "Нақд пул муомаласини мустаҳкалаш ва тижорат банкларининг масъулиятини оширишга доир чора-тадбирлар тўғрисида"ги ҳамда 2002 йил август ойидаги "Пул маблағларининг банкдан ташқари муомаласини янада қисқартириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарорлари талабларининг бажарилиши ҳам вилоят "Саноат қурилиши банки»и маъмурияти назоратидадир. Бу борада ана шу камчиликларнинг олдини олиш учун ўз вақтида тегишли тадбирлар олиб борилмокда. Шуни айтиш жоизки, банк ходимлари мижозларга хизмат кўрсатиш юзасидан ўз вазифаларини яхши бажармокда. Корхона ва ташкилотларнинг ҳисоб рақамида маблағлар мавжуд бўлган ҳолда, 1-талаби бўйича банкдан нақд пул билан таъминланмокда. Бундан ташқари 2003 йил 1-ярим йиллиги давомида "Навоийазот" ОАЖига иш ҳақини ўз вақтида тўлаш учун банк кредитлари ажратилиб, банкоматлар орқали иш ҳақлари олиб берилмокда. Шунингдек, 2003 йил 3- чораги давомида ҳам йирик корхоналар ва аҳоли савдо қиладиган савдо марказларига банкоматлар ўрнатиш кўзда тутилмокда.

Банк хазинасидаги ҳар бир сўм, ўз мижозларига кредит учун бериладими ёки тегишли жойлардан хазинага келиб тушадими, бундан қатъий назар ҳисоб-китобда турибди. Шу боис ҳам бу ерда нақд пул муомаласини мустахкамлаш юзасидан жиддий текширув ва назорат ишлари олиб борилаётир. Нақд пул топшириш борасида узилишларга йўл қўяётган ва ўз вақтида инкассация орқали топшириш графигини бузаётган хўжалик субъектлари тўғрисида банк маъмурияти томонидан шаҳар прокуратураси, солиқ инспекцияси ва пул кредит комиссиясига ўз вақтида маълумотлар жўнатилади. Бу эса банкда нақд пул муомаласини мустахкамлаш борасида ўз ижобий натижасини бераяпти.

Вилоят банки Устав капиталини шакллантириш юзасидан ҳам бирмунча ишлар амалга оширилмокда. Жумладан, 2003 йил 1 январь ҳолатига банк устав капитали 349,7 миллион сўмни ташкил этган бўлса, бу кўрсаткич 2003 йилнинг 1 июль ҳолатига 375,3 миллион сўмни ташкил этди. Ёки ўтган йилга нисбатан банк устав капитали 25,6 миллион сўмга оширилишига эришилди. Эришилган бу ютуқда Навоий тоғ-металлургия комбинати, "Навоийазот" очиқ турдаги акциядорлик жамияти, "Қизилқумцемент" очиқ турдаги хўжалик жамияти, "Навоий газ таъминоти" шўъба корхоналарининг улушлари катта бўлди.

Вилоят "Саноатқурилишбанк"и ўз фаолиятини ривожлантириш, аҳоли талаб эҳтиёжини қондириш учун мини банклар тармоғини кенгайтиришга эътиборни қаратмокда. Бу борада Навоий шаҳар марказий савдо универсалида фаолият кўрсатаётган мини банк хизматидан мижозлар мамнун бўлишаётир... Уч киши хизмат кўрсатаётган бу мини банк ҳозиргача 41 та мижозларнинг талабларини қондиришга эришди. Мижозларга кредит хизмати кўрсатиш билан 1 миллион 83 минг сўм, касса хизматидан эса 1 миллион 591 минг сўм фойда олишга муваффақ бўлинди. "Саноатқурилишбанк" маъмурияти ана шундай мини банкларни вилоятнинг бошқа жойларида ҳам ташкил этиш ҳозирлигини кўрмокда.

2003 йилнинг олти ойлик ҳолатига нисбатан даромад 886218 минг сўмни ташкил этди. Ёки бу борадаги режа 130 фоизга бажарилди. Умумий даромадларнинг 71 фоизи кредитлар ҳисобидандир.

Жамоанинг бундай муваффақиятга эришиши бежиз эмас. Бу ерда турли иқтисодий ўқув юртларини битириб келган билимдон ва малакали кадрлар меҳнат қилишади. Уларнинг аксарияти "Ўзсаноатқурилишбанк" ўқув марказлари томонидан ўтказилаётган семинарларда фаол қатнашиб, тажриба ва малакаларини ошириб қайтишган. Шунингдек, кадрлар билимини ошириш, тажрибаларни ўртоқлашиш учун банкда ҳафтада икки марта ўқув машғулотлари ўтказилади. Ана шу машғулотларда бухгалтерия, ҳамма банк соҳасида бўлаётган ўзгаришлар ўқитилади. Машғулотларни асосан бош ҳисобчи ва унинг ёрдамчилари олиб боришади. Банк мутахассисларининг ўз устида ишлаётганликлари ва юксак малакали тайёргарлиги туфайли ҳам хўжалик объектларининг молиялаштириш ва кредитлаштириш даражаси тўғри изга солинган.

Ҳа, иқтисодий ислоҳотларни ривожлантириш, халқимиз турмуш тарзини юксалтириш, юртимизни обод қилишда муносиб ҳиссасини қўшаётган Навоий вилоятидаги "Саноатқурилишбанк" жамоасининг ҳам ҳиссалари катта бўлмокда. Айниқса, вилоятдаги гигант саноат корхоналари, қурилиш ташкилотларидаги муваффақиятларда ҳам банкчиларнинг муносиб улушлари қувончли бўлаётир.

Асқар ЖАЛИЛОВ,
"Адолат" мухбири.
Суратларда: жамоа фаолиятидан лавҳалар.

2003 йил-Обод маҳалла йили

ЎЗГАЛАР ТАШВИШИДА

Асадхон ака Аъламов "Баҳор" маҳалла фуқаролар йиғини раислигига сайланибдики, бир пиёла чойни хотиржам ичганини эслолмайди. Унинг хонадони маҳалланинг иккинчи идорасига айланган...Асадхон ака бугун уйига тушкин бир ҳолатда кириб келди.

— Тинчликми, дадаси?-дея эрига пешвоз чиқди Муборак ая хавотирлигини яширолмай.-Кўринишингиз бошқачароқ.

— Шунчаки, толиққан бўлсам керак,-деди Асадхон ака сир бермасдан феълига хос юмшоқлик билан.- Мажлисимиз чўзилиб кетди.

— Сизни бундай аҳволда ҳеч кўрмаган эдим...

Орага сукунат чўкди.

Асадхон ака ҳеч қачон хотинига ёлғон гапирмаган эди. Бу сафар ҳам гапнинг очиғини айтишга жазм қилди. Мана, улар беш фарзандини қўш қанот бўлишиб, оқ ювиб, оқ тараб вояга етказишди,уйли-жойли қилишиптики, бирбировига нисбатан "сиз"оғизлари "сен"га бормади. Доим бир-бирига маслаҳатгўй, сирдош. Иккаласи ҳам олий маълумотли, етук мутахассислардан. Асадхон ака республика давлат Солиқ қўмитасида масъулиятли жабҳани бошқарган. Ёшларга меҳрибон мураббийлиги, лавозимига садоқатлилиги туфайли раҳбариятнинг раҳмати, қимматбаҳо мукофотларига сазовор бўлган. Биринчи тоифали солиқ маслаҳатчиси. Рафиқаси Қаноат Муборакхўжаева муаллима. Бу соҳадаги фидойиликка йўғрилган намунали хизматлари учун "Меҳнат шуҳрати" ордени ҳамда икки марта Фахрий ёрлиқ билан тақдирланган. Оиладаги ўзаро аҳил муносабат, етук тарбия намунаси сифатида бир неча бор танловларда ғолиб чиқиб, мустақил Ўзбекистонимиз миқёсида танилган. Хонадондаги фарзандлар ва келинларнинг ҳаммаси олий маълумотли, давлатнинг турли нуфузли ташкилотларида хизмат қилишиб, ўз обрўларига эга бўлишмоқда. Шунга қарамасдан оиладаги барча юмушларни аҳиллик билан бажарадилар. Айниқса, уларнинг ўзаро ширинсуханлиги, покиза ва саришта ишлари барчага бирдек ўрнак бўлмоқда.

Асадхон ака маҳаллада ишни фаолликдан бошлаган. Ўзининг ўта долзарб таклифлари, чигал масалаларни топқирлик билан ҳал этиши, асосийси ўзгаларга чин меҳрибонлиги билан обрў қозонди.

1992 йилда маҳалла аҳли бир бўлишиб, уни раисликка сайлаб қўйишди. Янгийўл туман ҳокимияти ҳам бу ташаббусни сидқидилдан олқишлади. Шу-шу Асадхон ака халоватдан ажралди қолди.

... Бугунги маҳалла мажлисида ўта бир чигал масала муҳокама этилди. Гўё у тугамайдигандек кўринарди...- Воқеа шундай бошланган эди. Мустақил мамлакатимизда бошланган бозор муносабатлари кўпчиликни шоширибқўйгани аён. Ана шундайлардан бири "Баҳор" маҳалласи фуқароси эди. Янгича турмуш шароитига мослаша олмаган бу кимса довдираб қолганидан шошқалоқлик натижасида дурустгина ҳовли-жойини сотиб юборади. Таниш-билишлари, маҳалла фуқароларининг панд-насиҳатларига қулоқ ҳам солмади. Унинг бирдан-бир мақсади ҳовлисидан ортган пулга кичикроқ жойни арзонроққа сотиб олиб, рўзғорини тиклаш эди.

Воқеанинг давоми у кутганчалик бўлиб чиқмади. Хаш-паш дегунча хонадон пули кулга айланиб кетди. Ана шундан буён уй сотган беш фарзандли хонадон соҳибининг боши ташвишдан чиқмай қолди. Уйни бўшатиб берай деса, борадиган бошпанаси йўқ, бўшатмай деса, сотиб олган одам тиқилинч қиларди. Бу воқеадан Муборак аянинг ҳам хабари бор эди.

— Анави уй жанжалига бугун суд чек қўйди. Сотган одам бир ҳафта ичида уйни бўшатиб чиқиб кетмаса, кўчага чиқариб ташланадиган бўлди,-деди Асадхон ака гўё ўзи шу ҳолга тушгандек маъюс.

— Вой, дадаси, ўша жанжал ҳалиям тугамаганмиди? Суд қарор чиқарган бўлса, бўпти-да, энди нима қиларди?

— Хўш, қаерга борсин у?-деб юборди Асадхон ака ҳаяжон билан.- Биз унга шундай оғир дамда ёрдам беролмасак, ким бўламиз?!

Турмуш ўртоғининг ўзгалар қувончини ҳам, дардини ҳам ўзиникидек қабул қилишини билган Муборак ая сўради:

— Энди нима қиласизлар, бўлмаса?

— Қандай бўлмасин уй сотганга ёрдам бериш керак. Сотиб олган кишини чақирдим.Дилим сезиб турипти, чораси топиладиганга ўхшайди.

Асадхон ака келган киши билан узоқ суҳбатлашди.. Уй-жой кодексидан бандлар ўқиб беларкан,у тўғри иш қилаётганини қайта-қайта таъкидлади. Кейин одамийликдан,ота-боболаримизнинг ибратли удумларидан ҳикоялар сўзлаб берди.Ҳадиси шарифдан, мусулмончилик тамойилларидан мисоллар келтирди.

— Энди, укажон ўзингиздан қолар гап йўқ. Уй сотганни кўчага чиқариб ташлаш осон, бироқ...

— Тўғри айтдингиз. Мен бу томонини пухта ўйлаб кўрмаган эканман. Унга ўз ҳисобимдан бир хонали уй олиб берсам қандай бўларкин?

— Мана бу чин йигитнинг иши бўлади, ука!-деб юборди Асадхон ака қувончини яшира олмай.- Барча сизга офарин дейди.

Гўё Асадхон аканинг елкасидан тоғ ағдарилгандек бўлди.

— Мен Асадхон ака Аъламов билан маҳалланинг мустақил мамлакатимиз ҳаётидаги ўрни хусусида суҳбатлашдим. Суҳбат давомида яна бир бор унинг кенг кўламли тушунчаси мавжудлигига ишонч ҳосил қилдим.

— Ҳар бир маҳалла,-деди у.- Ўзбекистонимизнинг мўъжаз тимсоли бўлиши керак. Айниқса, ёшлардаги маънавий-маърифий онг, тарбия шу ердан шаклланади. Гарчи ҳар бир инсон учун жаҳон хонадондан бошланса-да, кўз очиб кўрган илк ватанчаси маҳалла ҳисобланиши табиий. Маҳалла тарбия ўчоғи, деб бежиз айтилмайди. Бизда маҳаллаларнинг ташкил топиши бир неча ўнлаб асрларга бориб тақалиши аниқ. Давр ўтиши, тузум ўзгаришлари натижасида уларнинг мавқелари ҳам бошқача тус олиб, такомиллаша борган. Аммо маҳаллалар фаолиятига ҳеч қачон ҳозиргидек катта аҳамият берилмаган ва шароитлар яратилмаган. Биз бундан самарали фойдаланиб, мустақил юртимиз пойдеворини янада мустаҳкамланишига ҳисса қўшишимиз даркор.

Айниқса, у 2003 йилни "Обод маҳалла йили"деб эълон қилинишидан мамнун эканлигини алоҳида изҳор этди. Ҳатто у Ўзбекистонда биринчилардан бўлиб, ўзининг бу тадбирга бағишланган йигирма банддан иборат иш режасини тузиб чиқди. Ундан маҳаллани янада обод ва намунали бўлишига қаратилган тадбирлар ўрин олганди.

Асадхон ака сўзи билан иши бир иймон-эътиқодли инсонлардан бўлиб, гарчи у юмшоқ табиатли, мулойим сўз бўлса-да, қатъий фикрли эди.

У биринчи навбатда маҳалла аҳлининг иноқлигига алоҳида эътибор берарди. Қолаверса, ночор оилаларга ёрдам кўрсатишга тадбиркорларни жалб этади. Бу билан чекланиб қолмасдан ночор оилаларга ўз рўзғорларини ўзлари тебратишлари учун имкон қадар ёрдам беради. У маҳалла ободончилигига ҳам алоҳида жон куйдиради. Бунда унга ҳашар йўли билан маҳалланинг фуқаролари, маблағ билан мулкдорлари ёрдам беришади. Ушбу маҳаллада истиқомат қилувчи тадбиркор Ўткир Маҳмудов ўз ҳисобидан узунлиги 8 километрли йўлни асфальт қилдириб берди. Яна қанчалаб ночор оилаларга катта миқдорда ёрдам пули ҳам тарқатди. Маҳалла оқсоқолининг ташббуси билан юздан ортиқ суннат тўйи ўтказилди. Ташландиқ ер ўзлаштирилиб йигирмадан ортиқ чевар ишлайдиган тикувчилик цехи, тиббий маскан қурилди. Равон йўллар очилиб, ёнига тунги чироқлар ўрнатилди. Маҳалладаги ҳар бир кўчага биттадан маҳалла фаоли бириктирилди.Асадхон аканинг бевосита ташаббуси билан маҳалла аҳли орасида ҳуқуқий маданиятни ошириш бошлаб юборилганига анча бўлди.

Суҳбатимиз давомида, Асадхон Аъламовнинг халқ хизмати йўлида фидойилиги иймони, инсофи, ақл-заковати мукаммал инсонлардан эканлиги яққол сезилиб турди.

У билан хайрлашар эканмиз беихтиёр кўпчиликка бахт ато эта олган инсонгина энг бахтли ҳисобланади, деган ҳикмат ёдимга тушди.

Мурод ПАРПИХЎЖАЕВ,
Янгийўл тумани.

Каттақўрғон шаҳар прокуратураси томонидан қонун устуворлигини таъминлаш, жиноятчиликка қарши кураш ва жиноятчиликнинг олдини олиш борасида муҳим ишлар қилинмоқда.

Суратда: шаҳар прокурори ўринбосари Алишер Маматқулов (ўнгда) билан шаҳар прокурори ёрдамчиси Равшан Бобомуродов жорий йилнинг ўтган ярим йиллигида бажарилган ишларни таҳлил қилишмоқда.

Ўз уйингни ўзинг асра

ЁШЛАР ВА ИСЛОМ

Халқимиз дунёвий давлат қуриш йўлида ўзининг руҳий оламини мустақиллик ғояларига сингдириб, дунёвий тафаккурнинг илғор намуналарини ижтимоий ҳаётийликда мужассамлаштириб бормоқда. Бу борадаги муаммолар Давлатимиз миқёсида ҳал этилмоқда. Айниқса, ёшларнинг Давлат ва дин борасидаги тушунчаларини янгича мезонда кашф этиш, улар шууридаги руҳий кечинмаларни ўрганиш жараёнлари диний уламолар, маънавият ва маърифат тарғиботчилари томонидан олиб борилмоқда. Мухбиримиз шу хусусда Қарши давлат университети маънавий-маърифий тарбия бўлимининг бошлиғи, фалсафа фанлари номзоди, доцент Музаффархон Ражабов фикрлари билан ўртоқлашди.

—Шубҳасиз дин-эътиқод, сиёсат эса ғоя. Агар шу икки тушунча бир-бири билан ўринсиз қоришиб кетса, дин эътиқодлик хусусиятини йўқотса, сиёсат зулмкор аҳволга келиши табиий. Оқибатда давлат ва халқнинг келажаги хавф остида қолиши ҳеч гап эмас. Шундай эмасми?

—Менимча динни ниқоб ва қурол қилдириб қўймасликнинг ягона йўли кишилар маънавиятини улуғроқ мезонларга кўтаришдир. Бу мезон жамиятдаги ҳуқуқий маданиятнинг даражаси билан ҳам белгиланади. Яъни, Бош Қомусимизнинг олтмиш биринчи моддасида диний ташкилотлар ва бирлашмалар давлатдан ажратилганлиги кўрсатилади. Шунингдек, ҳар бир фуқаро, ўз диний эҳтиёжини қаерда ва қачон қондира олиши мумкинлиги ҳам белгилаб қўйилган.

Демак, ҳар бир одам диний ташкилотлар ва бирлашмалар давлатдан ажратилган экан, дин фуқаронинг хусусий иши сифатида давлат ташкилотларида, ўқув муассасаларида, давлатга тааллуқли корхоналарда диний эҳтиёжни қондиришга ўрин йўқлигини, давлат ташкилотларидан ташқарида ҳар бир фуқаро учун тили, дини ва миллатидан қатъий назар диний эҳтиёжини қондириш учун дин хусусий иши бўлиши мумкинлигини аниқ тушуниб етмоғи зарур.

Ислом динининг барча миллий қадриятларимиз билан асрлар давомида чатишиб, уйғунлашиб кетганлигини Президентимиз "Туркистон—пресс" агентлиги мухбирининг саволларига берган жавобларида аниқ кўрсатиб: "Бизнинг мусулмончилигимиз, Оллоҳга, динимизга муносабатимиз баъзи миллий қадриятларимизда ҳам яққол кўринадики, ҳар бир мусулмон юртдошимиз уларга беихтиёр риоя қилади"—деб ўринли таъкидлаганди.

Аммо минг афсуски ўн икки йиллик, босиб ўтган тарихий йўлимиз давомида, диний ниқоб остида мустақиллигимизга, кўп миллатли фуқароларимизга ўз таъсирини ўтказишга уринган турли диний оқимларнинг, ақидапарастларнинг, жумладан ваҳобийлик, акромийлик, ҳизбут таҳрир кабиларнинг тинчлигимизни бузиб, айрим содда ҳамиллатларимизни тўғри йўлдан оздиришга ҳаракат қилганлигини, бироларини ғазотга чорловчи, лозим бўлганда ўз қабиҳ ниятларини амалга ошириш йўлида пайғамбарни, динни ва худони ҳам арзонга сота оладиган кимсалар эканлигига гувоҳ бўлдик. Улар мустақиллигимизни бешикдалик чоғидаёқ бўғиб ташлашга интилган разил кимсалар бўлиб, ўз раҳнамолари томонидан етарли маблағлар билан таъминланганликларини англадик. Ана шу маблағлар эвазига айрим содда, ёшларимизни йўлдан оздириб, разил мақсадлари йўлида уларни жонли қурол қилиб олишга уринганликларини ҳам кўрдик. Шукурки, бу разилликлар даставвал Юртбошимизнинг хушёрлиги, узоқни кўра биладиган фазилатлари боис, юртдошларимизни муқаррар разолатлардан сақлаб қолинди.

—Домла, инсон ўз ҳаёти ва фаолияти давомида динга уч бора қайтиш қилар экан. Буни қандай изоҳлайсиз?

—Биринчи қайтиш инсоннинг ёшлиги, тажрибасизлиги, тафаккурининг саёзлиги, ҳаётий тажрибаси етишмайдиган, сўраб-суриштирмай, кўркўрона ҳар қандай оқим ёки йўналишнинг асл мақсадини тушуниб ета олмай, эргашиб кетишга мойил бўладиган даврига тўғри келади.

Иккинчи қайтиш эса инсоннинг баркамоллик даври бўлиб тафаккурининг ўткирлашган, етарли ҳаёт амалиёти даражасини эгаллаган, ҳаёт аччиқ-чучукларини ўзида синаб кўрган даврига тўғри келади. Бу даврда у динга ва илмий билимга ақл билан ёндошиб, улардан ўзига кераклихулосани ажратиб олади. Бундай инсонларни ўзлари эгаллаб турган йўналишдан қайтариш, уларни йўлдан чалғитиш ниҳоятда мураккабдир.

Учинчи қайтиш инсон умрининг сўнггида, охирги соатларида ўтган умрига сарҳисоб қилиш пайтига тўғри келади.

Демак, ана шу қайтишлардан шу кунларда биз учун энг муҳими ва эътибор беришимиз лозим бўлгани—бу биринчи қайтишдир. Агар шу жараёнда шаклланаётган ёшларга раҳнамолик қилиб, тўғри йўл кўрсатилмаса, тўғри йўналишда тарбияланмаса ёки назоратсиз, эътиборсиз қолдирилса улар ҳар хил нотўғри йўлларга кириб кетишлари мумкин.

Афсуски ҳали ҳануз вилоятлар, шаҳарлар, туманлар ва қишлоқларда ижтимоий фойдали меҳнатга жалб этилмаган саёқ ёшларни кўплаб учратишга тўғри келади.

Шуни унутмаслик кераккки, жамият қонунлари ва талабларини бузувчи ёки бузишга интилувчи, маънавий, ахлоқий бузуқликларнинг аксарияти ана шундай қаровсиз қолган саёқ ёшлардан чиқади.

Бу ҳол кўпгина тарбия мутасаддиларининг лоқайдликлари, ноқобилликлари, мақсадга йўналтирилган тарбия усулларини билмасликлари ёки юзаки билишлари, фаолиятларида сўз ва иш бирлигига амал қилмасликлари, айримларининг эса бошқариш ва тарбия соҳасига нолойиқликларидандир.

Мамлакатимизда яшаётган ҳар бир ёш йигит ва қизнинг эътибордан четда, қаровсиз ёки бекорчи бўлиб қолмаслигига, фойдали меҳнатга жалб этилишига алоҳида эътибор қаратиш, ўтказилаётган тарбиявий тадбирларни хўжа курсинга эмас, балки, ҳар бир ёшнинг қизиқиши, талаб ва хоҳишини мустақиллик талабларига уйғун ҳолда тарбиялаш шу куннинг талабидир.

Агар биз ёшларимизни ўз вақтида таъсиримизга олиб, уларни тўғри тарбиялай олмас эканмиз эртага кеч бўлади. Бунга эса асло йўл қўйиб бўлмайди.

—Суҳбатингиз учун раҳмат!

Суҳбатдош:
Комил САХАТОВ,
"Адолат" мухбири.

USAIDНИНГ ХАЙРЛИ ТАДБИРИ

Шу йилнинг 23 июлидан 10 августига қадар Ўзбекистоннинг ёзги оромгоҳларида дам олаётган мактаб ўқувчилари учун сувни тежашга қаратилган жамоат фикрини шакллантириш тадбирлари ўтказилади. Ушбу тадбирлар Америка Қўшма Штатлари халқаро ривожлантириш агентлиги (USAID) томонидан Марказий Осиёда табиий ресурсларнинг бошқарувини такомиллаштириш дастури (NRMP) орқали ҳамда Халқ таълими Вазирлиги қошидаги "Биоэкосан" ўқув-услубий маркази ва маҳаллий экология билан шуғулланувчи "Дилхуш" ва "Поиск" нодавлат ташкилотлари иштирокида ўтказилмоқда.

Шу муносабат билан Ўзбекистон миллий матбуот марказида ушбу тадбир олдидан USAID директори Жеймс Гоггин ҳамда NRMP лойиҳаси ижтимоий фикрни шакллантириш бўйича кординатори Жейсика Уэстлар журналистларни қизиқтирган саволларига жавоб бердилар.

Тадбирлар сувни тежашга ва сув манбаларини рационал бошқаруви концепциясини, мактаб ўқувчилари ва ўқитувчилар орасида тарқатишга қаратилган бўлиб, ўқув материалларини тарқатиш ва ижтимоий теле ва радиороликларни намойиши билан биргаликда олиб борилмоқда. NRMP дастури сувни тежаш масалаларига бағишланган ва ўз таркибида сувнинг иқтисодий шу билан бирга экологик аҳамиятига оид қизиқарли ва оммабоп маълумотларни қамраб олган иккита ўқув қўлланмасини ишлаб чиқилган. Халқ таълим Вазирлиги ушбу ўқув қўлланмаларини ўқитувчилар орасида тарқатиб уларни синфдан ташқари машғулотлар учун ишлатилишига ўзини рухсатини берди. Шу билан биргаликда NRMP болалар учун мослаштирилган минтақада олиб борилаётган иш фаолияти ҳақидаги брошюраларни ишлаб чиқди.

NRMP мутахассислари "Биоэкосан" маркази ва экологик нодавлат муассасалари вакилларидан ташкил топган команда тадбирни Тошкент шаҳрида бошлашади, ундан кейин эса Фарғона, Самарқанд, Навоий, Бухоро, Урганч, Нукус ва Термиздаги тўққизта болалар оромгоҳларида бўлишади.

Самарали сувни тежаш учун жамиятнинг иштироки, қўллаб-қувватлаши рағбатлантирилган бўлиши лозим. Шундай жамоа фикрининг шакллантирувчи тадбирлар ёрдамида биз маълумот йиғамиз, музокаралар ўтказамиз ва ўзгаришлар рўй беришига кўмаклашамиз. Ушбу қадамлар аҳолининг сувни тежашга бўлган муносабатини узоқ муддатли ўзгариши бир келажакда бошқарувчи, журналист ва ўқитувчи бўладиган болалар учун мўлжалланган. Тадбир жамоатчилик билан ишлашдаги ҳамда маориф ва таълим соҳасидаги бир қатор самарали стратегияларни кўрсатади дейди, NRMPнинг минтақавий бошқарувчисининг ўринбосари Рендольф Брутон.

Зафар КАЛОНОВ
"Адолат" мухбири.

Ўзбекистон Республикаси
Мустақиллигининг 12 йиллиги олдидан

НИЯТИ ПОК ШИФОКОРЛАР

Эсимда, қайси бир китобда ўқигандим: 1975-1988 йилларда Ўзбекистон ССРда 2 миллион 307 минг 708 нафар киши юқумли жигар касаллигига мубтало бўлган экан. Бу кўрсаткич ўша даврда Ўзбекистонда яшаган аҳолининг тўртдан бир қисмига тўғри келган. Демак, аҳолининг тўртдан бир қисми меҳнатга лаёқатсиз бўлган. Ачинарлиси 1980 йилларга келиб, бедаво дард — рак касаллиги ҳам даҳшатли суратда кўпайган. Айниқса, ёш аёллар орасида кўкрак бези ҳамда ичак ва ошқозон раки билан оғриганлар жуда кўп бўлган ва уларнинг бир йил ичида 49 фоиздан кўпроғи вафот этган. Баъзи вилоятларда бу касаллик билан оғриганларнинг 59-63 фоизи ҳаётдан барвақт кўз юмган. Албатта, бу фожеали кўрсаткичнинг бош омили пахта якка ҳокимлиги бўлганлиги сир эмас. Ўз навбатида пахта далаларида асосан ўзбеклар меҳнат қилишган. Шунинг учун ҳам ўзбекларнинг рак касалига мубтало бўлиши бошқа миллат вакилларига нисбатан 47 марта кўп бўлган.

Албатта, бу фожеалар биз ва ота-боболаримиз етмиш йил улуғлаб, бошимизга кўтарган собиқ тузум қора кирдикорларининг бир чимдими, холос. Хуллас, юқоридаги муаммолар бизни мустақилликнинг зарур жабҳалари ҳақида шошилмасдан ўйлашга мажбур қилди. Чунки ҳукуматимиз олдида сира кечиктириб бўлмайдиган соҳалар ривожи масаласи қаторида тиббиёт тизими ҳам турарди. Шундай қилиб, мамлакатимиз мустақиллигининг илк даври — 1991 йилдан бошлаб тиббиёт соҳасини ҳар томонлама ислоҳ қилиш ишлари бошлаб юборилди.

Мана, орадан 12 йил ўтди. Бу даврда медицинамиз мисли кўрилмаган даражада ўсди, ривожланди. Дастлаб, малакали кадрлар тайёрлашга катта эътибор қаратилди. Аста-секин қишлоқ ерларида юзлаб қишлоқ врачлик шаҳобчалари қурилиб, улар замонавий тиббий ускуналар билан таъминланди. Бу ҳол ўз навбатида аҳолининг соғлигини тиклашда жуда катта самара берди. Буни Наманган вилоят мисолида ҳам кўриб чиқиш мумкин.

МАҚСАДЛАРИ МУШТАРАК ОДАМЛАР

Дарвоқе, асли ўзим наманганликман. Аммо каттакичик ташвишлардан ортиб, бу ерга келмаганимга ҳам бир йилдан ошиб қолганди. Қарангки, шу қисқа давр ичида Наманган шаҳри мислсиз ўзгаришлар, ислоҳотлар, янги қурилиш майдонларига айланибди. Албатта, бу ҳол кўнглимда фахр туйғуларини уйғотмай қолмади. Ҳатто Наманган вилоят соғлиқни сақлаш бошқармаси бошлиғи Муҳаммадюсуф Раҳмонов билан бўлган учрашув чоғида ҳам ўша кайфият мени тарк этмади. Илиқ, аммо қисқа суҳбатдан сўнг биз унинг биринчи ўринбосари Зафаржон Раҳмонов билан тегишли масалаларни биргалашиб кўрадиган бўлдик. Машинага ўтирарканмиз, муовин:

— Демак, кўнглингизга "Зафаржон бошлиқнинг яқини бўлса керакки, у билан фамилиядош экан" деган ўй келмасин. Бошлиқ уйчилик-ла... Мен янгиқўрғонликман. Яна бир Раҳмонов фамилияли муовинимиз бор, у киши — Нориндан. Демак, бу бор-йўғи ҳаёт тасодифи, халос, — деб қолди.

Иттифоқо биринчи муовиннинг ҳар бир гапида "демак" сўзи алоҳида ўрин тутаётганини сезиб қолдим. Шунинг учун беихтиёр:

— Демак, уч нафар Раҳмоновнинг бир ерга йиғилганида ҳаёт тасодифидан бўлак нарса йўқ, шундайми?- деб сўрадим.

— Бор! — деди у қатъий оҳангда. — Биз мақсадлари муштарак одамлармиз.

Кейин шофёрга қараб қўшиб қўйди:

— Демак, аввал Илмий марказга, ундан сўнг стоматологияга ҳайданг!

Машинамиз Наманганнинг кенг ва чиройли кўчасидан елдек учиб кетди.

ИСТИҚЛОЛНИНГ ИСТИҚБОЛЛИ МАСКАНИ

Дастлаб, Республика шошилинч тиббий ёрдам илмий марказининг Наманган филиали биноси олдида оёқ илдик. Қўнғироқ қилиб қўйилган эканми, бизни бир гуруҳ шифокорлар кутиб олишди. Ичкари кирдик.

Ичкарида педиатрия, кардиология, кардиореанимация, хирургия ва нейрохирургияда беморларнинг оғирлигини инеграл баҳолаш, ўткир ичак тутилишини ультратовуш ёрдамида ташхислаш, панкреонекроз ҳасталигида леталлик кўрсаткичини 45 дан 11,6 га камайишига имкон яратган янги тур операцияларини йўлга қўйилганлигини, бу эса ўзига хос касаллик билан оғриган беморнинг қисқа ва арзон даволаш имконини яратганига гувоҳ бўлдик. Шунингдек, Германиядан келтирилган "Сименс" рентгент ускунаси, болгарларнинг "Хиролюкс" ангиографи, "Херман" лапараскопи, Японияда ишлаб чиқарилган "Алоқа" номли тиббий жиҳозлари ҳайратимизни оширди. АҚШнинг "Санфлавер" компанияси билан тузилган 2 миллион АҚШ доллорлилик шартнома туфайли ўнлаб тиббиёт жиҳозлари келтирилганини кўриб қувондик. Ҳатто шу йили олиб келинган Голландиянинг "CT Secura" компъютер-томографи, "Дио Diagnost" дигитал рентгент ва "BY Endura" рентгент телевизон ҳамда Германиянинг "Fresenius Medical Care" фирмасида ишлаб чиқилган гемодиализ ускуналари ўрнатилгани бу ерда ишловчи 1416 нафар тиббиёт ходимининг замон талабларига мос тарзда фаолият юритиши учун имконият яратганидан ифтихор туйдик.

«...ҚОЛДИ ФАЛОНДИН ЯХШИЛИҒ»

Уловимиз ҳашаматли бино олдида тўхтаган паллада кун қиёмига келган эди. Туни билан севалаб ўтган ёмғирнинг намчил нафаси аллақачон қуёш тафтида қурбон бўлган, жон борки соя-салқин қидиришга тушганди.

Ичкари кирдик. Муздек ҳаво танимизни яйратиб юборди. Кўринишидан кўпроқ дам олиш масканини эслатадиган, аҳён-аҳёнда жағини танғиб олган беморларининг кўриниши билангина тиш даволаш поликникаси эканлигидан дарак берувчи вилоят стоматология поликлиникасига АҚШдан келтирилган 4 та стомотология креслоси ва яна 100 минг долларлик тиббиёт ускуналари келтирилибди. Энг муҳими, ўтган "Қарияларни қадрлаш йилида" якка-ёлғиз қарияларга, кам таъминланган оила аъзаларига, ногиронларга 5 миллион сўмлик бепул тиш протези қўйилган бўлса, бу йил ҳам ана шу анъана давом эттирилмоқда экан. Яъни, маҳалладан берилган маълумотда мижознинг оилавий шароити оғир деб кўрсатилган бўлса, унга бепул хизмат кўрсатиларкан. Бордию, мурожаат қилувчи тиш қўйдириш учун эмас, балки даволаниш мақсадида мурожаат этса, у ҳолда муолажалар сўзсиз бепул олиб бориларкан.

— Бизда бир кунда 500 беморни қабул қилиш имкони бор, — дейди бош шифокор Аҳмаджон Қосимов. — Битта, хўжалик ҳисобида иш юритувчи бўлимимизгина пуллик тиш қўйиш хизмати кўрсатади. Қолган бўлимлар давлат таъминотида бўлиб, унда беморлар бепул даволанишади. Шу ўринда яна бир нарсани таъкидлашни истардим: ўтган йили вилоят ҳокимияти ёрдамида Германиянинг "Санфлай" фирмаси билан 500 минг АҚШ долларлик шартнома тузгандик. Насиб этса шу йилнинг тўртинчи чорагида янги замонавий жиҳозлар олиб келишни режалаштирганмиз.

Кўриб турганингиздек, поликлиникада олиб борилаётган хайрли ишлар чиндан-да таҳсинга лойиқ эди.

ТАДБИРКОР ШИФОКОРНИНГ ТАДБИРИ

Яна уловга миндик.

— Мухбир ака, энди сизни ҳар қанча ёзсангиз арзийдиган касбдошимиз олдига олиб бораман, — деб қолди муовин. — Ўзиям роса дилкаш. Яқингинада Косонсой туман бош шифокори этиб тайинланди.

Шу икки уч ой ичида бир талай ишларни қилиб улгурди ҳам. Масалан, ҳашар йўли билан чиқинди қоғоз йиғдириб, ундан келган маблағ ҳисобига туман марказий шифохонаси, 4 та поликлиника ҳамда 8 та қишлоқ врачлик пункти биноларининг том қисмини тўлиқ таъмирдан чиқарди.

Хизматчилик боис баъзи раҳбарларнинг "У йўқ, бу кам" қабилидаги "дийдиёлари"ни кўп эшитганмиз. Аммо рости гап қордан-да қалов топадиган, хусусан, Олимжон акага ўхшаш тадбиркор раҳбарни ҳадеб учратавериш маҳол. Шундан ҳам бу ноёб одамни суҳбатига жон деб уннадик.

— Шароитинг ҳаминқадар бўлса, ишдаги самара ҳам шунга яраша бўлади,-дейди у. — Шунинг учун дастлаб бор куч ва эътиборимни таъмирлаш ишларига қаратдим. Ёрдам бериш имкони бўлган ташкилот раҳбарларига масалани кўндаланг қўйдим. Қуруқ қўйишмади. Ички имкониятларимиздан ҳам унумли фойдаландик. Натижада 60 метрлик сувоқава тармоғи 1 милион 200 минг сўм эвазига янгиланди. Юқумли касалликлар шифохонасида ҳам 6 миллион 500 минг сўмга мўлжалланган таъмирлаш ишлари олиб борилмоқда. Шунингдек, марказий шифохонанинг туғруқхона бўлимида эса, 10 миллион сўмлик таъмирлаш ишлари якунига етказилди.

Биз бош врач Олимжон Қосимов ҳамроҳлигида янги лойиҳа асосида қурилган 6 та қишлоқ врачлик пунктини бориб кўрдик. Айниқса, шифохонанинг ички дорихонасида тайёрланаётган 40 тага яқин дори-дармонлар шифохонанинг ишлаб чиқариш салоҳияти мавжудлигидан дарак берарди.

Тошкентга қайтяпману хаёлимда бир ўй тинмай чарх урарди: Наманган вилоят тиббиёт тизимида ислоҳотлар мақола бошида келтирилган — фожиаларнинг якун топгани, халқимизнинг соғлом турмуш тарзи кафолатли қўлларда эканлигига далолат ҳам эди.

Саидолим АБДУРАҲМОНОВ,
"Адолат" мухбири.

Суратларда: 1. Наманган шошилинч тиббий ёрдам илмий марказига Украина давлатидан ташриф буюрган олим, О. Дынник марказ шифокорлари билан амалий машғулот ўтказмоқда.
2. Шошилинч тиббий ёрдам илмий маркази биносининг умумий кўриниши.

ТАВСИЯЛАР ИШЛАБ ЧИҚИЛДИ

Шу йилнинг март ойида "ЭКОСАН" Халқаро жамғармасининг барқарор ривожланиш бўйича комиссияси ташкил этилган эди.

Ўз олдига Ўзбекистон Республикасида ва умуман Марказий Осиё минтақасида давлат, нодавлат ва халқаро ташкилотларнинг барқарорликни мустаҳкамлашга қаратилган ижтимоий-иқтисодий ҳамда экологик дастури ва лойиҳаларини ишлаб чиқиш, қолаверса ҳаётга татбиқ этишга кўмаклашиш, барқарор ривожланиш бўйича Йоханнесбургда бўлиб ўтган Умумжаҳон саммити қарорларини ижро этилишини жадаллаштириш, ҳамда бу жараёнга хорижий инвестицияларни жалб этилишини таъминлашдек муҳим вазифаларни мақсад қилиб қўйган мазкур комиссиянинг кеча навбатдаги иккинчи кенгайтирилган йиғилиши бўлиб ўтди.

Йиғилишни "ЭКОСАН" жамғармаси раиси Ю.Шодиметов очиб, комиссиянинг иши тўғрисида қисқача тўхталиб ўтди. Шундан сўнг Сирдарё вилоят ҳокимининг муовини Б.Ибрагимов сўзга чиқиб, бу дастур ва лойиҳаларни амалга оширилишида Сирдарё вилоятининг иштироки, бу борада вилоятда амалга оширилаётган ишлар тўғрисида маъруза қилди. Шундан сўнг шу йилнинг 21-23 май кунлари Киевда бўлиб ўтган атроф-муҳитни муҳофаза қилиш вазирларининг 5-Европа конференцияси қарорларининг қандай амалга оширилиши ва "Skyestof Ltd" Британия компаниясининг Ўзбекистонда токсик чиқиндиларни утилизация қилиш ҳақидаги масалалар ҳам кўриб чиқилди.

Мазкур йиғилишга оид масалалар бўйича комиссия қарорларини ижро этилишини таъминлаш мақсадида тегишли вазирлик ва идоралар, жамоат ташкилотлари, бизнес тузилмалар учун керакли тавсиялар ҳам ишлаб чиқилди. Шу билан биргаликда "Энг обод маҳалла" кўрик-танловининг иккинчи босқич ғолиби — Тошкент вилояти Зангиота туманидаги, Зангиота маҳалласига 3 миллион сўм пул мукофоти топширилди. Маҳалла оқсоқолига эса Қирғизистоннинг Ўзбекистондаги элчихонаси томонидан "Иссиққўл"да дам олиши учун бепул йўлланма берилди.

Шерали ОТАБОЕВ, "Адолат" мухбири.

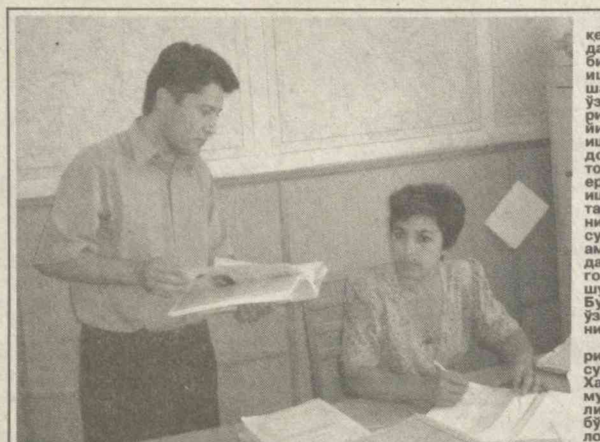

Ҳар хил кўнгилсиз воқеаларнинг олдини олишда ва уларни қонун йўли билан ҳал этишда жиноят ишлари бўйича Янгийўл шаҳар суди жамоасининг ўз ўрни бор. Бу ерда жорий йилнинг биринчи ярим йиллигида 31 та жиноят иши кўриб чиқилиб, айбдорлар тегишли жазога тортилди. Шунингдек, бу ерда назарий ва амалий ишлар ҳам кўнгилдагидек ташкил этилган. Ўз ишининг билимдон судьялари суд ҳуқуқ ислоҳотларини амалга ошириш мақсадида маҳалла ва ўқув даргоҳларида тез-тез учрашувлар ўтказиб келмоқда. Бундай учрашувлар эса ўзининг ижобий самарасини бераяпти.

Суратда: жиноят ишлари бўйича Янгийўл шаҳар суди судьяси Камолиддин Халилов билан девонхона мудираси Раъно Абдувалиева фуқаролар билан бўладиган навбатдаги мулоқотга ҳозирланишаяпти.

Сарвар ЎРМОНОВ олган сурат.

ҚАҲ-ҚАҲА

—Бу қанақаси, официант! Пивомда пашша сузиб юрипти!

—Шунга ҳам ота гўри қозихонами! Битта пашша қанча пиво ичарди?

***

—Қўявер, азизим, мен уч марта турмуш қурдим. Уч марта ҳам шўрлик эрларим бир йилга дош беролмай оламдан ўтди. Бевалик пешонамга битган экан!

—Тўртинчи марта ҳам ўзингизни бир синаб кўринг. Балки бу сафар аксинча бўлар...

***

—Доктор, нега мен бошимни пастга қилиб турсам, бошимга қон оқадию, тик турганимда оёққа оқмайди?

—Чунки оёқнинг ичи бўш эмас-да...

***

Ёш рассом машҳур танқидчига мурожаат қилди:

—Сиз ҳозиргина кўргазмада кўриб чиққан сувратни мен чизганман. Шу суврат ҳақида нима дея оласиз?

—Бу сувратни чинакам санъат дейиш қийин...

—Нега энди! Ахир мен бу сувратни кечагина беш минг франкка сотдим-ку?

—Мана бу ишингизни чинакам санъат деса бўлади...

***

—Кеча мен электричкада бир шиша коньяк қолдириб кетибман. Эҳтимол, бу ерга олиб келингандир?—деб сўрапти бир одам полиция маҳкамасида.

—Йўқ, коньяк келтирилгани йўқ, аммо уни топиб олган одам келтирилди.

***

—Жуда ташвишда қолдим. Эрим ҳеч қачон ишдан бунчалик кеч қолмасди. Биронта хуштор орттирдимикан?

—Нега ёмон хаёлга борасиз? Эҳтимол, машина босиб кетгандир.

***

—Жонгинам, қачондан бери оғзингизни пойлайман. Лекин мен учун ўзингизни ўтга ташлашга ҳам тайёр эканингизни айтмадингиз?

—Шуни яхши билингки, мен ўт ўчирувчилар командасида ишламайман.

***

Беморни кўздан кечираётган шифокор—деди:

—Хўш... Томир уришингиз жойида-ку?

—Ўртоқ доктор, сиз манави қўлимни кўринг, бу қўлим протез...

***

—Менинг хотиним жуда сипо хотин. У ҳеч қачон мендан бирор нарса илтимос қилмайди.

—Менинг хотиним ҳам. У фақат буюради.

Шифокор маслаҳати

ИССИҚДАН ЭҲТИЁТ БЎЛИНГ!

Маълумки, ёз фаслида меҳнат қилиш бошқа фасллардагига нисбатан мушкулроқдир. Бу фаслда дунёдаги энг серҳаракат кишининг ҳам "қани энди бир маза қилиб дам олсам" деган орзуси бўлади.

Ёзда меҳнат унумдорлиги, айниқса, ақлий меҳнат натижасининг паст бўлиши табиий ҳолдир. Чунки, мазкур фаслда ҳар қандай ноқулай шароитга тушиб қолган тананинг ўз-ўзини ҳимоя қилиш тизими фаолияти сусаяди. Тана иссиқликка чидамсиз бўлиб қолади. Сир эмаски, иссиқлик одам танаси учун ноқулай шароитдир. Одам иссиқликда терлайди, бу эса тананинг ташқи реакцияси боис рўй беради. Ана шундай шароитда одамнинг тер билан йўқотган сув ва тузларининг ўрни тўлдириб турилсагина киши иссиқликда ҳам ишлай олиши мумкин. Буларнинг ўрнини тўлдириш учун эса минерал сувлар, чой, мева ва сабзавот шарбатларини тез-тез истеъмол қилиш зарур.

Шу билан бирга, иссиқ шароитда тана ичидаги аъзолар фаолиятида ҳам турли ўзгаришлар рўй беради: мушаклар бўшашади, қон қуюқлашади. Бу эса умумий ноxушлик ҳолатини келтириб чиқариб, тез чарчаш ва уйқунинг бузилишига олиб келади. Тўйиб ухламаган кишидан эса унумли меҳнат кутиб бўлмайди. Иссиқда қон қуюқлашиб, унинг увиши тезлашади, томирларда қон айланиши қийинлашади, натижада оёқ-қўлларда оғирлик ва уюшишга ўхшаш ҳоллар рўй беради. Мияга кислороднинг бориши камаяди, кишининг фикрлаши секинлашиб, миянинг қабул қилиш қобилияти пасаяди, бош айланиб, кишини уйқу босади.

Юқоридаги салбий ҳолларни бартараф этиш учун кўпроқ "С" витаминига бой бўлган суюқликларни, мева ва сабзавотларни истеъмол қилиш тавсия этилади. Мазкур фойдали маслаҳатларга имконият даражасида амал қилсаккина жазирама ёз кунларида ҳам ўз соғлиғимизни мустаҳкам сақланишига эришган бўламиз.

У. БАЙДУЛЛАЕВ, Қувасой шаҳар "Саломатлик маркази" бош ҳакими.

МЕВАЛИ ДАРАХТ

Ҳикоя

—Билмас—худони билмас, кўрмас—туяни кўрмас! Сен етимчаларни деб қизил юзим сомон бўлди. Анави опанг нима каромат кўрсатувдики, сен қадримга етардинг?!—Ойниса вайсай-вайсай молхона томонга ўтди.

Омон юз сўм пул сўраганига минг пушаймон бўлиб, турган жойида қотиб қолди. Хаёлига марҳум онаси келди... Унинг мунис чеҳраси, босиқ ва мулойим овози қулоқларига эшитилгандай бўлди.

Зебо болалари ичида Омонни яхши кўрарди. Онаси қандай иш буюрмасин Омон бўйин товламай бажарарди. Ўтин ёриб берар, укаларини овутар, онаси кир ювса, сув ташиб, кир ёйишарди. "Омонимни эсон-омон уйлантириб олсам, шулар билан бўламан", деб ният қилиб юрган Зебо бир кунликка йўликди. Вой бошим, вой бошимлаб ётиб қолди-ю, тузукроқ васият қилишга ҳам улгурмади. Кулфатдан гангиб қолган эрига: "Болалар сизга қолди, хўрламанг..." дея олди, халос.

Қосим ака хотини васиятини ўзича тушуниб, қайта уйланмасликка аҳд қилди. Бир этак бола билан қолган Қосим акани қариндош-уруғлари ўртага олиб, бирорта бева-бечорага уйланишдан оғиз очсалар, хотини Зебонинг охирги сўзи ёдига тушарди.

—Қўйинглар, ярамга туз сепманглар,—дер эди хаёлга ботиб. Лекин олти ойлик қолган кенжаси кундан-кунга сўлиб борар, унга онанинг иссиқ бағри керак эди. Турмуш қийинчиликлари, айрилиқ зарби бу забардаст одамнинг соч-соқолини пахтадек оқартирди, қаддини букиб қўйди. Катта қизи бўйи етган, эшигидан совчилар аримай қолганди. Охири Қосим ака тақдир талабига кўнди. Қариндошлар маслаҳатни бир жойга қўйишиб, фарзанд кўрмаган, ўрта ёшлардаги Ойниса билан Қосим аканинг бошларини бириктириб қўйдилар.

Ойниса болага зор эди. Дастлаб у етим "жўжа"ларини она товуқ каби меҳр қаноти остига олди. Жон-дилини бериб кенжа фарзандни оёққа турғизди. Дўстнинг қувончини ошириб, душманларнинг оғзини ёпди. Элу юртдан айниқса фарзандларидан меҳр-оқибат кўра бошлади. Саккиз фарзанд ойи деб Ойниса истиқболига баравар турар, онанинг деганини деган, айтгани айтган эди.

Тўнғич қиз Баҳор ўтли-шудлигина чиқди. Ҳуснда ҳам, ақлда ҳам тенгқурлари орасида ажралиб турарди. Онанинг вафотидан кейин ўтган икки йил давомида оиланинг барча иш-ташвиши шу тўнғич қиз зиммасига тушди. Шу сабаб тирикчилик, уй-рўзғор юмушларини Баҳор ипидан-игнасигача билиб олди.

Бундай уддабурро қизни Ойниса етти ёт бегоналарга кетказгиси келмай, опасининг ўғлига узатишни кўзлади. Лекин... Баҳордан рад жавобини эшитди. Шу-шу оилада ҳар нарса баҳона жанжал, кесатиқ, кўнгилхиралик. Қизнинг ваъдалашгани бор экан-да! Ойнисанинг кўнглида битта гап гирдобдек айланади: "Ўгай онаман-да, гапимни сўз ўрнида кўрмади!" Гапи ерда қолиб қаҳрланган она қизнинг қуруқ бошини чиқариб юборди, ҳисоб.

Қосим ака қизига оқ фотиҳа бераркан, пешонасидан ўпди: "Тахтинг бўлмаса ҳам, бахтинг бўлсин, она қизим", деди кўзларига ёш тўлиб.

Сандиқни қулфлаб, калитини яшириб қўйган Ойнисадан қизига тузукроқ бирор нарсани олиб беролмади. Нима ҳам қиларди, Қосим аканинг етти фарзанди қатор турарди. Шундан бери Ойниса Қосим ака билан "чап" бўлиб қолган, болаларни ҳам кўз очирмасди. Энг меҳрибон, ювош дастёри Омонни ҳам аяб ўтирмас, аччиқ гаплар билан узиб-узиб оларди. Омон ўртоғи билан суратга тушиб келган экан, юз сўм сўраб, бир дунё гап эшитди.

Меваларнинг тагига тўкилганларини териб юрган Қосим ака, маъюс бош эгиб турган Омонни имлаб ёнига чақирди. Ота чўнтагидан ғижимланиб кетган юз сўмликни чиқариб, Омонга узатди.

—Ма, ўғлим. Энди бора қол...—деди ва хавотирланиб, молхона тарафга қараб қўйди.

Қувончи ичига сиғмаган Омон сакраб-сакраб қанотларини ёйиб кўчага отилди.

Молхонада охурни тозалаётган Ойнисанинг қулоғига беихтиёр гангур-гунгур овоз эшитилди. Шумтака Омон ўртоғига мени обдон ёмонласа керак, деб туйнукка қулоқ солди.

—Пул олдингми?—сўради ўртоғи.

—Ҳа,—деди Омон. Овозидан унинг хурсандлиги сезилиб турарди.

—Отанг бергандир-да, пулни?

—Нега ундай дейсан, ойимлардан олдим!

—Ойинг бериб бўпти! Ойниса опа айнади, болаларининг кўзини очирмай қўйди, дейишади-ку одамлар!

Омоннинг тили гапга келмай қолди шекилли, овоз бир лаҳза тинди. Кейин алам билан қичқиргани эшитилди:

—Шу гапларни ким айтса ҳам бекорларни айтибди, билдингми? Менинг ойим... Билиб қўй, сўрасам, юз сўм тугул, минг сўм, юз минг сўм беради, ҳа, билдингми?

Омон ҳансираб, товуши титраб йиғлаб юборди.

Ойниса тоқат қилиб туролмади. "Вой мен ўлай", деганча уйга отилди.

Ойнисанинг овозини эшитган Омоннинг юраги "шув" этди, очиқ дарвозадан қараб, ўгай онасининг уйга кириб кетганини кўрди. Бир оз тараддудланиб турди-да, гўдакларга хос туйғу билан уйга қараб чопди.

Қосим ака тўкилган ўрикларни териб уватда ҳузур қилиб еб ўтирган эди. Аввал хотинининг, ортидан ўғлининг уйга югуриб киргани отани хавотирга солди. Омоннинг "Ойижон, сизга нима бўлди?", деб ҳиқиллагани уни баттар қўрқитиб юборди. "Оббо, яна қандай фалокат кутиб турган экан?!" Шошиб ўрнидан тураётган Қосим аканинг дўпписи қўлидан тушиб кетди. Ўриклар уватдаги ажриқ устига тўкилди. Ота илдамлаб ичкари уйга кирди-ю, ҳайратдан қотиб қолди.

—Болам, болагинам, бадбахт онангни кечир! Нима бало уриб, ман молпараст бўлиб қолдим! Худойим берган дастёрларимни ранжитдим. Тўқ жойда тўймаган менгина ўлгур Баҳор қизимни норози қилиб, сендай меҳрибон боламни кўнглига озор бердим! Кўзи очиқ туриб, кўр бўлиб юрган гумроҳ онангни кечир, болагинам!

Ойниса Омонни маҳкам бағрига босиб, елкаларини силарди. Омон эса бу меҳрибончиликдан иссиқ бағир топган қуш боласидай мўлтираб турарди.

Қосим ака ҳеч нарса деёлмади, салмоқли одим ташлаб ўрик тўкилган жойга қайтиб бораркан, елкасидан тоғ ағдарилгандек ўзини енгил ҳис қилди:

—Шукр, худога шукр...

У мевалари ғуж-ғуж етилиб турган дарахтларга қараб майин жилмайиб қўйди.

Асад АСИЛОВ.

Қилмиш-қидирмиш

АДАШГАН ҚИЗ ФОЖИАСИ

Эндигина 20 ёшга тўлган, ҳали чимилдиққа ҳам кириб улгурмаган қизни суднинг қора курсисида кўриш ҳар қандай кишини ларзага солади. Юракда нафрат қўзғатади.

Ҳа, суднинг қора курсисида ўтирган Матлуба Ибоева асли сурхондарёлик бўлиб, онасининг судда берган кўрсатмасига кўра, 1998 йил 12 май куни у ҳеч кимга ҳеч нарса айтмай, уйдан чиқиб кетган. Икки йил давомида ўз жигарбандини излаб сарсон бўлган онаси охири вилоят ИИБга мурожаат этади. Бу ердан у қизининг жиноят билан қўлга тушгани ва қамоқда сақланаётганини эшитади.Изтироблар гирдобида қолган онаизор Тошкентга елдек учиб келди. Қизининг қилмишларини эшитиб, бу дунё кўзларига қоронғу кўринди.

Суд жараёни бошланди. Қора курсида ўзи танлаган қинғир йўлнинг қийноғида кўз ёш тўкиб ўтирган Матлуба барча айбларига иқрор бўлди. Сабаби у осон йўл билан мўмай пул топишга муккасидан кетган эди. Бунинг учун гиёҳванд моддалар сотишга бел боғлаган. Тижоратнинг ўта жирканч турини танлаган савдогар қиздан бу гал омад юз ўгирган эди. У пойтахтимизнинг С.Раҳимов тумани, Тансиқбоев даҳасида жойлашган дорихона олдида ўз мижозини интиқлик билан кутиб турганди. Ноxушликни сезган юрагининг гупиллаб уришидан бутун танаси қалтираб кетди. Атрофни олазарак кузата бошлади. Бир кўнгли қайтиб кетгиси ҳам келди. Лекин озроқ чидаса, қўлига тушадиган жарақ-жарақ пулларни кўз олдига келтириб, сабр қилишга қарор қилди. Лекин бу қинғир йўлдаги сабрнинг таги сариқ олтинмас, битмас-туганмас ғам-ғусса ва ташвиш келтирди.

Гиёҳвандликка қарши кураш тадбирини ўтказаётган ички ишлар ходимларида безовта турган қиз шубҳа уйғотди. Милиционерлар холислар иштирокида уни текшириб кўрганларида, қўлидаги полиэтилин халтачадан кўп миқдордаги "морехуана" гиёҳвандлик моддаси топилди. Кутилмаган бу ҳолатдан ҳар хил ёлғон кўрсатмалар билан қутилиб кетмоқчи бўлган "бизнесмен" қизнинг уринишлари беҳуда бўлди.

Енгил пул топиш илинжида қинғир йўлга кириб қолган қиз айбини тан олиб, жуда пушаймондалигини билдириб, суддан енгилроқ жазо беришниб сўради. Лекин сўнгги пушаймонлар ҳам, она-боланинг изтиробли кўз ёшлари ҳам энди фойдасиз.Жиноят жазосиз қолмайди. Тошкент шаҳри, Собир Раҳимов туман суди чиқарган ҳукмга кўра Матлуба Ибоева 5 йилга озодликдан маҳрум этилди.

Афсус... Беш йилда узоқни ўйлаб, ёрқин келажакни кўзлаган одам кўп нарсага улгурса бўларди. Матлуба ҳам ўз ўртоқлари қатори илм олишни ният қилганида, олийгоҳни битирарди. Агар онаси уни тўғри йўлга солиб, ўзига муносиб жойга турмушга узатганида шириндан-шакар фарзандларини етаклаб юрармиди... Бундай бахтга нима етсин! Қинғир йўл фақат совуқ панжара ортига олиб келиши мумкинлигига Матлуба ва унга ҳамфикр бўлганларнинг тақдири мисол бўлади.

Умида БОЛЛИЕВА.

ДОЛЛАР ОПЕРАЦИЯСИ

Муродиллонинг бир неча кундан буён кўнгли безовта эди. Укалари Отабек ва Шукуруллоларнинг тўйи яқин. Ака деган номи бор, ахир. Ўзбекчилик. Кимсан—ташқи иқтисодий фаолият Миллий банкининг Когон филиали ходими. Тўйга кўзга кўринарли тўёна билан бориши керак. Аммо қўли калта. Ўйлаб-ўйлаб бир фикрга келолмаган Муродилло эрталаб ишга келаётганида қўшниси кекса кампир Валентина Иванцовани учратиб қолди. Саломлашиб, ҳол-аҳвол сўрашди. Буни қарангки, шу пайт миясида ялт этиб пайдо бўлган янги "фикр"дан қувониб кетди. "Топдим, топдим... Яшавор, Муродилло!" деди ўзича ақлига қойил қолиб.

Бош ҳисобчи ўринбосари лавозими масъулиятли вазифа. Буни Муродилло Жумаев яхши билади. Ҳатто у мансаб ваколатини суиистеъмол қилиб, чет эл валютасини қонунга хилоф равишда олиб сотиш ҳам жиноят эканлигини билсада, нафсига эрк берди. Мўмай даромад топиш илинжида жиноят йўлига кирди.

"Бир марта қонунга хилоф иш қилсам, осмон узилиб ерга тушмас. Қолаверса, паспорт ўзимники эмас. Ким ҳам сезиб турибди..." Шайтоний нафс шериклик қилаётганини англамаган Муродилло Жумаевнинг кўз ўнгида кўм-кўк АҚШ долларлари жилва қилгандек бўлди.

—Валентина Федоровна, биз неча йиллик қўшнимиз. Шундай эмасми,—мулоҳаза билан гап бошлади Муродилло.—Бир режам бор. Хўп десангиз...

—Қанақа, режа, Муродилло? Қўлимдан келса...

—Менга паспортингизни бериб турсангиз...

—Паспортимни?!—ҳайрон бўлди кампир.

—Ҳа, ҳа паспортингизни. Қўрқманг. Қайтиб келтириб бераман. Сизнинг номингизга ишхонамдан доллар олмоқчиман. Ўзимни паспортимни олиб борсам биласизку, гап кўпаяди.

—Лекин менда пул йўқ,—деди қўшни кампир банк ходими муддаосини унча тушунмай.

—Сиз паспортни беринг, тамом. Бошқасига ишингиз бўлмасин. У ёғини ўзим тўғрилайман. Фақат бориб бир жойга имзо қўйиб берасиз.

2002 йилнинг 28 июнида Валентина Иванцова билан тўқнашган Муродиллонинг юраги алланечук уриб қўйди. "Ишқилиб, банкдагилар сезишмасин-да,—дея кўнглидан ўтказди у. Маълум дақиқалардан сўнг "доллар операцияси"га нуқта қўйилди.

Банк ҳузуридаги валюта айрибошлаш шаҳобчаси хазиначи-эксперти Д.Исмоилова Валентина Иванцовага 0000366-сонли маълумотномага имзо қўйдириб берган банк ходимига саволомуз юзланди.

—Қўшним. Бир "дом"да турамиз,—изоҳ берди бош ҳисобчи ўринбосари Муродилло Жумаев.—Кекса киши қийналмасин дейманда,— дея қўшиб қўйди эътирозга ўрин қолдирмаслик учун.

1 миллион 650 минг сўмга банкдан олинган 1500 АҚШ доллари Бухоро шаҳридаги "Дилкушо" бозорида 1 миллион 730 минг сўмга нотаниш харидорга пулланди.

Мана, сизга ишончнинг, мансабнинг суиистеъмол қилингани эвазига келган даромад. Муродилло ўзи ўйлагандек укаларининг тўйида "хотамтой" ака бўлиб хизмат қилган бўлса бордир... Аммо "доллар операцияси" сири фош бўлгач, унинг жамоа олдида боши эгилди. Мисқоллаб йиғилган обрўга бироз бўлсада путур етди.

Суднинг қора курсисида ўтирган Муродилло Жумаев қилмишидан пушаймон. Эл олдида мулзам. Бироқ, энди бу пушаймондан не наф.

Нодир МЎМИНОВ, Бухоро вилояти Когон тумани прокуратураси ҳузуридаги солиқ ва валютага оид жиноятларга қарши курашиш бўлими бошлиғи.

ЎЗБЕК ФУТБОЛИ РАВНАҚИ УЧУН

Германиялик олий тоифадаги мутахассис Эрнест Таллер Ўзбекистоннинг етакчи футбол мураббийлари ўртасида олиб борган икки ҳафталик машғулотлари ниҳоясига етди. У Германия миллий олимпиада қўмитаси топшириғига кўра, Ўзбекистонга келган эди.

Республика Олимпия шуҳрати музейида германиялик мутахассис раҳбарлигида услубий ва амалий тайёргарликдан ўтган 20 нафар мураббийга сертификатлар топширилди.

Бу ерга йиғилган спорт ташкилотлари вакиллари, спортчи ва элчилар ўзбек футболини ривожлантиришга қаратилган мазкур алоқаларнинг нафи хусусида ўз фикр-мулоҳазаларини билдиришди. Германиянинг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва мухтор элчиси доктор Мартин Хеккер ҳар қандай фойдали ҳамкорликни давом эттириш зарурлигини қайд этди. Немис мутахассиси томонидан хайрли иш амалга оширилди, икки мамлакатнинг дўстона алоқаларини ривожлантириш учун ҳам уни давом эттириш зарур.

Э. Таллер машғулотларга кўнгилдагидек шароит яратиб берилгани учун миннатдорчилик билдирди, шунингдек Ўзбекистон футболчиларининг катта имкониятлари борлигини маълум қилди. Унинг қайд этишича ўзбек мураббийларининг янгиликка интилиши мулоқотларда ва касбий соҳада дарров тил топишишга имкон берди. Немис мутахассисининг фикрига кўра, бундай машғулотларни тез-тез, турли тоифадаги мураббийлар орасида ўтказиб туриш лозим.

Кўплаб машҳур тренерлар билан ишлашимга тўғри келган, - деди «Туркистон-пресс» мухбирига ўзбек футболининг фахри Биродар Абдураимов. – Бўлиб ўтган машғулотлар чоғида албатта баҳслашувлар ҳам бўлди. Аммо энг муҳими, биз кўп нарса ўргандик. Машғулотлар бизни Европа ва Жаҳон футболидаги янги ўзгаришлар билан таништирди.

Пойтахт-Сирғали савдо марказида Тошкент шаҳар ҳокимлиги, Давлат мулки қўмитасининг Тошкент шаҳар бошқармаси ташаббуси билан маҳаллий ишлаб чиқарувчилар маҳсулотларининг ярмаркаси ўтказилди.

ЯНГИ ЯРМАРКА

Ярмаркада Тошкентдаги ўттиздан ортиқ хусусий тадбиркорлар озиқ-овқат маҳсулотлари билан қатнашмоқда. Маҳсулотлар орасида сифати ва рақобатбардошлигига кўра экспортга лойиқ озиқ- овқат маҳсулотлари анчагина. Қолаверса, бу ерда нафақат ўзимизда ишлаб чиқарилаётган балки хориждан олиб келинаётган товарларни ҳам арзон нархларда харид қилиш мумкин. Энг асосийси, харидорлар ўзлари хоҳлаган маҳсулотни сотиб олиш учун шу ернинг ўзида шартнома тузишларига шароитлар яратилган.

Пойтахт-Сирғали савдо маркази раҳбарияти сўзларига кўра , ярмарка энди мунтазам ишлаб туради.

"Туркистон-пресс"

Сирли олам

БАШОРАТГА ИШОНМАНГ...

Инсон ҳамиша ўз тақдири, келажагини билишга қизиқиб келган. Ундаги бу қизиқиш уни ўзи ҳақида фол очтиришга ундаркан. Ҳолбуки, башоратларнинг қанчалик тўғри ёки нотўғри чиқиши қоронғу ҳол. Шуниси аёнки, кўпчилик фолбинларнинг картага ёки кафтга қараб, қумга чизиб, юлдузларга қараб, қуш учириб, ипни тугиб фол очишлари замирида кўпроқ пул ишлаш иштиёқи ётадики, бу хол ўз навбатида кишида бундай башоратга нисбатан ишончсизлик уйғотади.Мисол учун турли бозорлардаги фолбинларни олайлик.

Бу "тадбиркор" фолбинларимиз ҳатто оиладаги жанжал ва келишмовчиликларнинг келиб чиқиши ва сабабини ўзларича таҳлил этиб, янги бир тақдир ясашга уринишади.Ора-сира уларнинг бу хилги найрангига ишонадиганлар ҳам топилиб туради. Оқибатда...

Хўш, бу ҳолга муқаддас ислом дини нуқтаи назарлари қандай?

— Башоратлар ўзи йўқ нарса,— дейди "Кўкалдош" ислом мадрасасининг катта мударриси Абдусалом Восиев. — Чунки фол очиш ёки башорат қилиш ислом динида тақиқланган. Ва бундай иш билан шуғулланувчилар гуноҳкор ҳисобланади.Қолаверса, пайғамбаримиз етти ҳалак қилувчи нарсадан сақланинг деганлар. Ва шунинг иккинчиси бусеҳр, яъни фол очиш. Қолаверса пайғабаримиз яна айтадиларки, фол очишнинг ҳаммаси "жибит"дан, яъни шайтон амалидандир.

Яна бир ҳадисда келтирилишича, "Кимки бир коҳинга борса, унинг айтганларини тасдиқ қилса, Муҳаммад Пайғамбаримиз кирган динга кофир бўлибди. Яна пайғамбаримиз айтадики, кимки арроф (фолбин)га борса ва ундан бирор нарсани сўраса, унинг 40 кунлик намози қабул қилинмайди. Бундан кўриниб турибдики, нафақат фол очувчилар, ҳатто фол очирган инсонлар ҳам ислом дини нуқтаи-назаридан гуноҳкор ҳисобланади.

Лекин йиллар ўтиши мобайнида башоратбозларнинг янги-янги турлари юзага келмоқда. Масалан, яқиндагина одам қўли билан яратилган компьютерлар эндиликда инсон тақдирини башорат қилмоқда.Шунингдек, кейинги пайтларда матбуотларимизда анъана тусини олган "мунажжимлар башорати" шу қадар урчиб кетдики, бу ҳол гоҳо кишини ҳушнуд айласа, гоҳида чуқур ишонч уни турли фалокатларга ундаши ҳеч гап бўлмай қолди. Шундай экан, бизнингча яратгувчи танҳо бўлганидек, тақдиримиз аввали ва охирини ҳал этиш ҳам ёлғиз Аллоҳга ҳавола. Ҳеч биримизни имон-эътиқоддан айирмасин.

Шерали БАРОТ.

"01" огоҳлантиради

Юртимизда иссиқ мавсум кечаётган бир пайтда ёнғин хавфсизлиги қоидаларига янада кўпроқ амал қилишимиз, ҳушёрликни оширишимиз лозим. Чунки иссиқ ҳаво андаккина оловга ҳам қувват беради. Сурхондарё вилояти ИИБ Ёнғин хавфсизлиги бошқармаси бошлиғи, ички хизмат подполковниги Асад Мирзақулов шундай дейди:

ЁНҒИН ШАФҚАТ БИЛМАЙДИ

- Шу йилнинг ўтган олти ойи мобайнида вилоят бўйича 305 та ёнғин рўй берганлиги қайд этилди. Албатта, бу ёнғинлар изсиз ва талофатсиз кетмади. Тўрт киши ёнғин туфайли ҳаётдан кўз юмди, 41 киши эса тан жароҳати олди. Бундан ташқари ёнғиндан қарийб 13 миллион сўм моддий зарар ҳам етди. Таҳлил қилиб кўрганимизда, айрим одамларнинг электр ускуналари ва табиий газдан эҳтиётсизлик билан фойдаланганлари оқибатида кўнгилсиз воқеалар содир бўлди. Иккинчи ҳолат шуки, ҳозир ғалла ўрим-йиғими қизғин бормоқда. Бу мавсумда ёнғин хавфсизлиги қоидаларига риоя қилмаган 62 нафар мансабдор ва моддий жавобгар шахсга 278 минг сўм маъмурий жарима қўлладик. Хулоса қилиб айтмоқчиманки, ёнғин вақт ҳам, жой ҳам танламайди. У ҳамиша ғофилликни ва эҳтиётсизликни кутиб юради.

Муассис: Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши ва «Адолат» газетаси ижодий жамоаси.

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

Р. З. АҲМАДАЛИЕВ (Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи)
Т. О. ДАМИНОВ, А. Ғ. ҒУЛОММАҲМУДОВ, А. ЖЎРАБОЕВ, Р. Р. ҲАЙДАРОВ,
К.РИХСИЕВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Б. ТОШЕВ, Р. М. АЗИМОВ,
Т. И. ЭРГАШЕВ, А. МАМАЖОНОВ, Ў.Ф. ЖЎРАЕВ, М. Б. РАҲМОНОВ,
Н. НУРМАТОВ, Д. Ғ. ТОШМУҲАМЕДОВА, З. Т. ТЎРАҚУЛОВ (ўз мухбир).

Мулоқот учун телефонлар:
Хатлар ва шикоятлар бўлими — 136-53-14.
Бухгалтерия — 136-55-64.
Факс: (8.371) 133-41-89.

МАНЗИЛИМИЗ: 700047, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат Матбуот қўмитасидан 140 рақам билан рўйхатдан ўтган. Буюртма Г— 450, Адади 2333 Ҳажми—2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2

«Шарқ» нашриёт - матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Саҳифаловчи — Бахтиёр ҚЎШОҚОВ | Навбатчи— Зафар КАЛОНОВ

Газета IBM компьютерида терилди.

Босишга топшириш вақти—20.00.

● Муаллиф фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқ қилиши мумкин. ● Реклама ва эълонлар ҳаққонийлиги учун буюртма берувчи масъулдир. ● «Адолат»дан кўчириб босиш фақат таҳририят рухсати билан амалга оширилади. t Мазкур белги остида тижорат мақолалари чоп этилади. ● Газетанинг сифатли босилишига босмахона масъул. ● Қўлёзмалар эгаларига қайтарилмайди ва жавоб берилмайди.

Босишга топширилди 20.00.